

Na temelju članka 41. točke 2. Statuta Grada Zagreba (Službeni glasnik Grada Zagreba 23/16, 2/18, 23/18, 3/20, 3/21, 11/21-pročišćeni tekst i 16/22), Gradska skupština Grada Zagreba, na _____. sjednici, _____ 2022. donijela je

**ZAGREBAČKU STRATEGIJU
izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom
u razdoblju od 2022. do 2025.**

1. Uvod

Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2022. do 2025. (u daljnjem tekstu: Strategija) novi je, peti po redu, strateški dokument sa smjernicama za usklađivanje svih politika za unapređivanje kvalitete života osoba s invaliditetom, a koje Grad Zagreb redovito donosi i provodi od 2003.

Politika Grada Zagreba i suradnja s osobama s invaliditetom se temelji na socijalnom modelu invaliditeta koji naglašava potencijale i sposobnosti osobe, a rješenje vidi u uklanjanju društvenih zapreka, odmaku od institucionalne rehabilitacije te u stvaranju uvjeta koji će osobama s invaliditetom osigurati uključenost u sva područja života. Pritom udruge osoba s invaliditetom, koje Grad Zagreb prepoznaje kao istinske partnere u planiranju mjera i aktivnosti, njihovu provođenju i evaluaciji imaju osobito važnu ulogu u uključivanju osoba s invaliditetom u život zajednice.

Socijalno uključivanje osoba s invaliditetom bitan je čimbenik uključivog razvoja gradova i šire zajednice. To je kontinuirani proces koji zahtijeva stalno praćenje i prilagođavanje mjera gradske politike na nove okolnosti, promjene i potrebe, pri čemu je nužna suradnja i aktivno sudjelovanje građana u kreiranju politika, programa i mjera. U tom smislu Strategija usvaja principe Nove urbane agende¹, dokumenta koji postavlja novi globalni standard za održivi urbani razvoj gradova i putokaz za njihovu izgradnju kao pokretača promjena, prosperiteta i kao središta kulturnog i društvenog blagostanja, uz zaštitu okoliša. Agenda potiče univerzalnu pristupačnost gradskih prostora i infrastrukture osobama s invaliditetom i starijim osobama, a fokus je na i pristupačnosti i dostupnosti digitalnih tehnologija, stanovanja i prometnih sustava, te univerzalnom dizajnu zelenih i javnih površina.

Stoga, se u Strategiji holistički pristupa različitim potrebama osoba s invaliditetom primjenjujući pristup tzv. dvostrukog kolosijeka, što znači da se istovremeno provode sve aktivnosti kojima se povećava pristupačnost svim javnim površinama, uslugama i redovitim službama koje koriste građani (obrazovni i zdravstveni sustav, tržište rada, javni prijevoz, službe socijalne zaštite, sportski sadržaji i dr.), ali se provode i ciljane aktivnosti koje doprinose razvoju i dostupnosti specijaliziranih usluga za osobe s invaliditetom kako bi mogli uživati sva svoja prava (tehnička

¹Nova urbana agenda. Dostupno na mrežnim stranicama: <https://habitat3.org/the-new-urban-agenda/>

pomagala, prevoditeljstvo, specijalizirani prijevoz, asistencija u nastavi, zapošljavanje uz podršku, stanovanje uz podršku, dnevni boravci, posebne rehabilitacijske usluge i dr.).

Takav pristup nalazi uporište u UN-ovom Programu održivog razvoja do 2030. godine², koji sadrži sedamnaest ciljeva održivog razvoja koji su neposredno povezani s UN Konvencijom o pravima osoba s invaliditetom³ (u daljnjem tekstu: Konvencija) i snažno zagovaraju promicanje prava osoba s invaliditetom. U određivanju i definiranju invaliditeta, u Gradu Zagrebu je prihvaćena definicija iz Konvencije, koja naglašava socijalnu dimenziju invaliditeta i navodi da se „pojam invaliditeta razvija i proistječe iz interakcije osoba s invaliditetom s barijerama u stavovima i barijerama u okolini koje onemogućuju njihovo potpuno i djelotvorno sudjelovanje u društvu ravnopravno s drugim osobama“.

Zahtjevi po pitanju pristupačnosti moraju omogućiti osobama s invaliditetom mogućnost putovanja između kuće, posla i drugih odredišta i korištenje digitalnih i brojnih drugih usluga. Okruženje s pristupačnijim proizvodima i uslugama omogućuje uključivije društvo i olakšava samostalan život osoba s invaliditetom. Stoga je važno u planiranju mjera i aktivnosti uzeti u obzir i Direktivu (EU) 2019/882 Europskog parlamenta i vijeća o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga⁴. Direktiva promiče puno i učinkovito ravnopravno sudjelovanje poboljšanjem pristupačnosti uobičajenim proizvodima i uslugama koji svojim početnim dizajnom ili naknadnom prilagodbom zadovoljavaju potrebe osoba s invaliditetom.

Međutim, pandemija COVID-19 i potres koji je pogodio Grad Zagreb i okolna područja, predstavljaju značajni izazov za globalno dogovoren inkluzivan i održiv smjer. Navedene krize povećale su prepreke i pogoršale postojeće nejednakosti. Osobe s invaliditetom suočene su s osobito teškom situacijom i problemima zbog smanjenja svih usluga podrške uvjetovanih pandemijom. Djeci s teškoćama u razvoju je znatno otežan pristup obrazovanju i zdravstveno-socijalnim uslugama, posebice uslugama smještaja.

Svi nedostaci i propusnost mreže socijalnih usluga tijekom višestruke krize su znatno otežali zadovoljenje osnovnih životnih potreba osoba s invaliditetom. Institucije su, prilagodbom načina rada uspjele pružati svoje usluge, ali osobe s invaliditetom koji žive u krugu obitelji su uglavnom ostajale bez podrške. Pandemija je osobito otežala pružanje usluge osobne asistencije, usluge nužne za osiguravanje uključenosti osoba s invaliditetom u zajednicu, a koja se i nakon petnaest godina provodi kao projektna aktivnost, unatoč brojnim inicijativama udruga osoba s invaliditetom i lokalnih zajednica da se zakonski regulira.

Neočekivane krizne situacije dodatno su razotkrile i pojačale već postojeće slabosti, osobito probleme u obrazovanju i zapošljavanju osoba s invaliditetom, osiguravanju socijalno-zdravstvenih usluga i smještajnih kapaciteta. Prestanak ili sporadično ostvarivanje zdravstvenih i

²Ujedinjeni narodi: [Program održivog razvoja do 2030.](#)

³Konvencija o pravima osoba s invaliditetom. Dostupno na mrežnim stranicama: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/međunarodni/2007_06_6_80.html

⁴Direktiva (EU) 2019/882 o zahtjevima za pristupačnost proizvoda i usluga. Dostupno na mrežnim stranicama: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/HR/TXT/HTML/?uri=LEGISSUM:4403933>

rehabilitacijskih usluga, nastava na daljinu koja je za većinu djece s teškoćama u razvoju potpuno neprimjenjiva, izolacija u ustanovama socijalne skrbi ili obiteljima, gubitak domova, zaposlenja te brojne druge posljedice pandemije rezultirat će rizicima, za uklanjanje kojih će trebati značajna stručna i materijalna podrška.

Također, osobe s invaliditetom su pod visokim rizikom od stambenog siromaštva s potencijalno ozbiljnim implikacijama za njihovo zdravlje, dobrobit i kvalitetu života. Ova situacija će se vjerojatno pogoršati u budućnosti kao rezultat rasta cijena energenata i opće inflacije, slijedom čega donosioci politika moraju poduzeti konkretne mjere.

Strategija jasno definira dugoročnu viziju inkluzivnog Grada Zagreba te ispunjava zahtjeve koje postavlja europsko i nacionalno zakonodavstvo. Uključuje niz osmišljenih akcija kojima će se aktivno rješavati prepreke s kojima se osobe s invaliditetom suočavaju. S obzirom da je invaliditet međusektorsko pitanje, a zakoni i provedbeni akti za mnoga područja života osoba s invaliditetom su u nadležnosti države, pri čemu je utjecaj lokalne i regionalne razine značajan za njihovo unapređivanje i donošenje, potrebno je aktivno poticati suradnju s nadležnim ministarstvima kao i inicirati nužne zakonske novine i promjene.

Pojmovi u tekstu Strategije koji imaju rodno značenje, odnose se jednako na muški i ženski rod, sukladno članku 43. Zakona o ravnopravnosti spolova (Narodne novine 82/08 i 69/17).

2. Osobe s invaliditetom u Gradu Zagrebu: sociodemografski pokazatelji i obilježja invaliditeta

U Gradu Zagrebu živi 105 291 osoba s invaliditetom, što predstavlja 13% ukupnog stanovništva Grada Zagreba (u RH je udio osoba s invaliditetom 14,4%), od čega je 51% muškaraca i 49% žena.⁵

U odnosu na Republiku Hrvatsku, Grad Zagreb je ispod prosjeka po zastupljenosti osoba s invaliditetom u radno-aktivnoj dobi i onih starijih od 65 godina, a po zastupljenosti oštećenja u dječjoj dobi je iznad prosjeka u odnosu na Republiku Hrvatsku.

Većina osoba s invaliditetom živi u vlastitoj obitelji (85 %), dok ih 12 % živi samo, a 0,5 % boravi u udomiteljskim obiteljima ili sa skrbnicima.

Iz spomenutoga Izvješća, vidljivo je da višestruka oštećenja, oštećenja lokomotornog i središnjeg živčanog sustava te mentalna oštećenja predstavljaju najčešće čimbenike invaliditeta i funkcionalne nesposobnosti.

Osobe s invaliditetom su osobito rizična ranjiva grupa s obzirom na siromaštvo i socijalnu isključenost. Radi izrazito nepovoljnih pokazatelja rizika od siromaštva i nezaposlenosti osoba s invaliditetom u Republici Hrvatskoj, Europski forum za osobe s invaliditetom (European Disability Forum), koji zastupa više od 100 milijuna osoba s invaliditetom u Europi, je 2020.

⁵ Hrvatski zavod za javno zdravstvo (2021.). Izvješće o osobama s invaliditetom u Republici Hrvatskoj. Preuzeto 26. 10. 2021. s https://www.hzjz.hr/wp-content/uploads/2021/10/Bilten-Invalidi-2021_.pdf

uputio inicijativu Europskoj Komisiji (u daljnjem tekstu: Komisija) da osigura ozbiljan i aktivan pristup Vlade Republike Hrvatske u unapređenju položaja osoba s invaliditetom. Istaknuto je da u RH preko 37% osoba s invaliditetom živi ispod praga siromaštva (prosjeak za EU je 28,7%). Također, osobe s invaliditetom u RH imaju skoro 18% više šanse da budu u krugu siromašnih nego osobe bez invaliditeta. Nadalje, stopa zaposlenosti osoba s invaliditetom u RH je 33,75 %, što znači da smo među članicama s najnižom stopom. Podaci o stopi rizika od siromaštva prate se na državnoj razini, stoga je u narednom razdoblju nužno stvoriti pretpostavke za valjano i cjelovito praćenje ovih podataka na razini Grada Zagreba i za druge društvene skupine. Iako se preko posrednih pokazatelja može pretpostaviti da su osobe s invaliditetom u Gradu Zagrebu manje siromašne od onih koji žive u drugim područjima RH, cjeloviti podaci su nužni za planiranje pravovremenih i ciljanih mjera radi izjednačavanja njihovih mogućnosti i životnih šansi u odnosu na opću populaciju u Gradu Zagrebu. U većini europskih država, osobe s invaliditetom žive u kućanstvima čiji troškovi stanovanja više opterećuju raspoloživi dohodak, a također su u većem riziku od energetske siromaštva.

Zapošljavanje osoba s invaliditetom predstavlja trajni izazov, s obzirom na to da je uključenost u svijet rada najsigurnija obrana od siromaštva i socijalne isključenosti. Stoga je posebno zabrinjavajuća prosječna stopa zaposlenih osoba s invaliditetom u ukupnoj zaposlenosti u Gradu Zagrebu, koja iznosi tek 2,3 %. Ujedno, u 2020. je najviše nezaposlenih osoba s invaliditetom evidentirano u Gradu Zagrebu (1 320 ili 21,2 % od ukupnog broja nezaposlenih osoba s invaliditetom iz evidencije Zavoda) što ukazuje na činjenicu da u Gradu Zagrebu, ponajprije zbog njegove gospodarsko-ekonomske snage, postoji veliki neiskorišteni potencijal za veću zaposlenost osoba s invaliditetom.

U prilog niskoj stopi zaposlenosti osoba s invaliditetom ne ide ni činjenica da više od polovine osoba s invaliditetom (53%) nema završenu osnovnu školu ili ima osnovnoškolsko obrazovanje, 33% srednju stručnu spremu, a 6% visoku ili višu stručnu spremu, dok je specijalno obrazovanje steklo 8%.

U kontekstu planiranja usluga i infrastrukturnih zahvata za koje je odgovorna lokalna uprava, Grad Zagreb promovira građansku perspektivu i socijalni model djelovanja, utemeljen na sustavu zaštite ljudskih prava. Invaliditet se shvaća kao posljedica prepreka (fizička nepristupačnost, nepristupačnost usluga, institucionalna isključenost, nedostatak informacija u pristupačnom formatu, stereotipi i predrasude o osobama s invaliditetom) koje osobama s invaliditetom onemogućavaju punopravno sudjelovanje u društvu.

Kada se prepreke uklone, većina osoba s invaliditetom ostvarit će veće mogućnosti za socijalnu i ekonomsku neovisnost, odlučivanje o vlastitom životu i uključenost u društvo. Planiranje i osiguravanje usluga temelji se na načelu investiranja u usluge tako da su dostupne prema načelima univerzalnog dizajna, pa prema tome svima u općoj populaciji pa tako i osoba s invaliditetom

Grad Zagreb prihvaća svoju temeljnu društvenu odgovornost za uklanjanje barijera za pristup pravima i uslugama koje pruža za osobe s invaliditetom, mogućnostima njihova zapošljavanja, odgoja i obrazovanja, zdravstvene zaštite te infrastrukturnim i javnim prostorima kojima upravlja.

Također prepoznaje svoju ulogu kako u zaštiti prava osoba s invaliditetom svih dobnih skupina, tako i u promicanju vrijednosti različitosti i uključenosti u cijeloj zajednici.

3. Vizija i načela prema Strategiji

Strategija se zalaže za viziju društva u kojem se poštuju ljudska prava te ostvaruje načelo jednakih mogućnosti osoba s invaliditetom i njihova puna uključenost u zajednicu.

Strategijom su obuhvaćena načela iz članka 3. Konvencije:

- poštivanje urođenog dostojanstva, osobne autonomije, uključujući slobodu izbora i neovisnost osoba
- nediskriminacija
- puno i učinkovito sudjelovanje i uključivanje u društvo
- poštivanje različitosti i prihvaćanje invaliditeta kao dijela ljudske različitosti i čovječnosti
- jednakost mogućnosti
- pristupačnost
- ravnopravnost muškaraca i žena
- poštivanje sposobnosti i specifičnosti razvoja djece s teškoćama u razvoju
- poštivanje prava djece s teškoćama u razvoju na očuvanje vlastitog identiteta.

Svrha Strategije je unapređivanje, zaštita i osiguravanje punoga i ravnopravnog uživanja svih ljudskih prava i temeljnih sloboda osoba s invaliditetom i unapređivanje i poštivanje njihova urođenog dostojanstva.

Glavni je cilj Strategije sprječavanje i suzbijanje diskriminacije. Invaliditet ne smije biti razlog za ograničavanje, uskraćivanje ili narušavanje ljudskih prava i temeljnih sloboda niti u jednom području života zajednice.

4. Europski i nacionalni okvir

Zagrebačka Strategija je u cijelosti usklađena s legislativom kao i znanstvenim dostignućima značajnim za osobe s invaliditetom na nivou Europske unije i Republike Hrvatske.

Strategija uvažava odredbe Strategije o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.⁶ koju je donijela Europska komisija (u daljnjem tekstu: Strategija EU) i Nacionalnog plana

⁶Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030. Dostupno na mrežnim stranicama: <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?catId=1484&langId=hr>

izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027⁷. godine koji su potpuno usklađeni s Konvencijom. U mjerama i aktivnostima Strategije uvažene su i preporuke UN Odbora za prava osoba s invaliditetom u Zaključnim primjedbama o Inicijalnom izvješću Hrvatske o primjeni Konvencije, preporuke Ureda pravobraniteljice za osobe s invaliditetom, kao i drugi nacionalni i međunarodni dokumenti kao što su: Akcijski plan za provedbu europskog stupa socijalnih prava iz 2021. kojeg je donijela Europska komisija, Europska socijalna povelja iz 1961., Zajedničke europske smjernice za prijelaz s institucijske skrbi na usluge podrške za život u zajednici te mnogi drugi.

4.1. Unija ravnopravnosti: Strategija o pravima osoba s invaliditetom za razdoblje 2021. – 2030.

Strategija EU donesena je radi osiguranja da sve osobe s invaliditetom u Europi, bez obzira na spol, rasno ili etničko podrijetlo, vjeru ili uvjerenje, dob ili spolnu orijentaciju uživaju sva ljudska prava i slobode.

Strategija EU postavlja ključne inicijative oko tri glavne teme:

Prava EU: Osobe s invaliditetom imaju ista prava kao i ostali građani EU-a- preseliti se u drugu državu stanovanja te sudjelovanja u političkom i javnom životu. Nadovezujući se na iskustvo pilot-projekta koji je u tijeku u osam zemalja, Europska komisija će do kraja 2023. predložiti Europsku invalidsku iskaznicu za sve zemlje EU-a koja će omogućiti priznavanje statusa invaliditeta između država članica, pomažući osobama s invaliditetom da uživaju pravo slobode kretanja.

Samostalan život i neovisnost: Osobe s invaliditetom imaju pravo živjeti samostalno i birati gdje i s kim žele živjeti. Kako bi podržala samostalan život i uključivanje u zajednicu, Komisija će razviti smjernice i pokrenuti inicijativu za unapređenje socijalnih usluga za osobe s invaliditetom.

Nediskriminacija i jednake mogućnosti: Strategija EU ima za cilj zaštititi osobe s invaliditetom od bilo kojeg oblika diskriminacije i nasilja. Cilj je osigurati jednake mogućnosti i pristup pravosuđu, obrazovanju, kulturi, sportu i turizmu. Također se mora jamčiti jednak pristup svim zdravstvenim uslugama i zapošljavanju.

Strategija EU-a predstavlja jasan korak naprijed u odnosu na prethodnu, a u sam proces izrade bile su uključene i organizacije osoba s invaliditetom. Sadrži, između ostalog i jasniji plan Komisije o tome kako promovirati korištenje sredstava za pomoć osobama s invaliditetom u oporavljanju od posljedica pandemije, jasne definicije onoga što EU podrazumijeva pod institucionalnom skrbi, uslugama u zajednici i neovisnim življenjem, prepoznaje nedostatak konkretnih mjera i akcija za žene i djevojke s invaliditetom te osigurava integraciju rodne perspektive u svaku od točaka djelovanja.

Strategija EU kao dio Akcijskog plana za provedbu europskog stupa socijalnih prava podupire zelenu i digitalnu tranziciju te zdravu Europu. Strategija EU dopunjuje strategije za ravnopravnost donesene radi borbe protiv diskriminacije u svim njezinim oblicima. Budući da se osobe s

⁷Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom od 2021. do 2027. Dostupno na mrežnim stranicama: https://narodne-novine.nn.hr/clanci/sluzbeni/2021_12_143_2440.html

invaliditetom susreću s velikim preprekama i diskriminacijom u svim područjima života, Komisija inzistira na udruženom djelovanju socijalnih partnera, poduzeća i civilnog društva na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini pri čemu su za poduzimanje aktivnosti na raspolaganju sredstva Europske unije iz fondova kao što su ESF+ i EFRR te programa Kreativna Europa i Erasmus.

4.2. Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027.

Nacionalni plan izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom za razdoblje od 2021. do 2027. (u daljnjem tekstu: Nacionalni plan) predstavlja implementacijski okvir za provedbu Konvencije i Strategije EU. Usklađen je s krovnim dokumentom Republike Hrvatske, Nacionalnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske do 2030. godine (Narodne novine 13/21), kao temeljnom razvojnom strategijom Republike Hrvatske i okvirom za oblikovanje i provedbu svih javnih politika u Republici Hrvatskoj. Obuhvaća tri glavna strateška cilja: održivo gospodarstvo i društvo, usmjerenost na jačanje otpornosti na krize i zelenu i digitalnu tranziciju. Prioriteti za osobe s invaliditetom su utvrđeni prema tim ciljevima.

U okviru strateškog cilja održivog gospodarstva i društva, težište je na pravu osoba s invaliditetom na inkluzivno obrazovanje, pristupu srednjoškolskom obrazovanju za zanimanja konkurentna na tržištu rada i na poticanju visokog obrazovanja. U području zapošljavanja osoba s invaliditetom planirane su mjere za aktivnu pripremu za tržište rada, intenzivnije zapošljavanje i zadržavanje zaposlenja.

Po pitanju strateškog cilja usmjerenosti na jačanje otpornosti na krize, težište je na očuvanju kvalitete života građana s invaliditetom jačanjem otpornosti na krize, poboljšanju zdravlja boljim zdravstvenim uslugama, promicanju socijalne uključenosti, stvaranju poticajnog okruženja za obitelj te povećanju sposobnosti odgovora javnih službi za potrebe osoba s invaliditetom. Nacionalni plan potiče aktivnu politiku deinstitucionalizacije i preveniranje institucionalizacije, borbu protiv diskriminacije i socijalne isključenosti te svih oblika nasilja i osiguranje temeljnih prava osoba s invaliditetom. Uzimajući u obzir pandemiju COVID-19 i potres koji je zadesio Grad Zagreb i druga područja u 2020., predviđene su i mjere zaštite i sigurnosti osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama i humanitarnim kriznim stanjima te izgradnja otpornosti zajednice na krizne situacije. Svrha mjera je jačanje kompetencija civilne zaštite u skladu s načelom smanjenja rizika od katastrofa definiranim u Okviru za smanjenje rizika od katastrofa 2015. – 2030. iz Sendaia.

Zelena i digitalna tranzicija uključuje digitalizaciju svakodnevnih procesa u javnim tijelima i omogućuje poboljšanje pristupačnosti osobama s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugim građanima. Ističe se da je za razvoj digitalne infrastrukture potrebno kontinuirano ulaganje u digitalne tehnologije prilagođene osobama s invaliditetom i poticanje razvoja inovacija, a ravnopravno sudjelovanje svih građana u digitalnoj transformaciji društva je potrebno podupirati programima za jačanje digitalnih vještina svih društvenih skupina, uključujući i osobe s invaliditetom.

5. Rezultati savjetovanja u procesu pripreme Strategije

Kako bi se olakšao razvoj Strategije, u suradnji s Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH, krajem 2020. provedeno je savjetovanje sa zainteresiranim građanima Grada Zagreba o postignućima prethodnih strateških dokumenata i prioritetima za novu Strategiju. Korištena je metodologija savjetovanja koju je provela Europska komisija za novi europski strateški dokument za osobe s invaliditetom - Strategija EU. Cjeloviti izvještaj i obrada rezultata savjetovanja nalazi se u prilogu 1. koji se ne objavljuje.

Zaprimljen je 221 odgovor, od čega se 146 (66%) odnosi na organizacije, a 75 (33%) na odgovore pojedinaca. U savjetovanju su sudjelovale udruge i savezi osoba s invaliditetom, zainteresirani građani/osobe s invaliditetom, gradski uredi Grada Zagreba, javne ustanove, akademska zajednica, Ured pravobraniteljice za osobe s invaliditetom i poslovni sektor.

Analiza odgovora koji ocjenjuju učinkovitost strateškog okvira politike za osobe s invaliditetom (europska, nacionalna i zagrebačka strategija za osobe s invaliditetom) u poboljšavanju života osoba s invaliditetom u Zagrebu, pokazuje da nešto više od polovine anketiranih (53 %) smatra da je strateški okvir politika za osobe s invaliditetom doprinio poboljšanju života osoba s invaliditetom u Gradu Zagrebu. Oko 24% sudionika je odabralo neutralan odgovor, a oko 20% sudionika smatra da strateški okvir nije doprinio poboljšanju života osoba s invaliditetom.

Od čimbenika za koje smatraju da su prepreka provedbi strateškog okvira politike za osobe s invaliditetom, sudionici najčešće ističu ekonomsku i političku situaciju; nedostatak financijskih resursa; nezainteresiranost i „tromost“ države, birokratiziranost, nedovoljnu koordiniranost i kompetentnost donositelja odluka i zaposlenika u različitim sustavima; neujednačenost u pravima osoba s invaliditetom; neusklađenost zakona s odredbama Konvencije; preveliki broj ciljeva i mjera te nedostatnost podataka, analiza, praćenja te evaluacije.

Sudionici su iskazali prioritete unutar svih 86 ponuđenih aktivnosti za promicanje pristupačne i inkluzivne zajednice u osam područja djelovanja: mobilnosti i pristupačnosti, obrazovanja i cjeloživotnog učenja, zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije, zdravlja i rehabilitacije, životnog standarda i socijalne zaštite, podrške obiteljima koje skrbe o djetetu s teškoćama u razvoju/osobi s invaliditetom, zaštiti od nasilja te sudjelovanja u kulturnom, javnom i političkom životu, sportu i rekreaciji.

Područje mobilnosti i pristupačnosti

- sustavno poboljšanje izravnavanja kolnika i pješačkih staza, bolja pristupačnost objekata
- poboljšanje pristupačnosti javnog prijevoza (pristupačna vozila i stanice, pouzdanije informacije)
- instaliranje infrastrukture za poboljšanje pristupačnosti javnih i komercijalnih zgrada (automatska vrata, pristupačniji toaleti, posebna rasvjeta, taktilne staze i dr.).

Područje obrazovanja i cjeloživotnog učenja

- pristupačnost i potpuna prilagođenost odgojno-obrazovnih institucija

- prilagođenost udžbenika i radnih materijala
- adekvatno pružanje usluge pomoćnika u nastavi i stručnih komunikacijskih posrednika
- dostupnost cjeloživotnog obrazovanja
- primjena asistivnih tehnologija i druge informatičke opreme.

Područje zapošljavanja i profesionalne rehabilitacije

- senzibilizacija i edukacija poslodavaca za zapošljavanje osoba s invaliditetom
- poticanje različitih oblika zapošljavanja i samozapošljavanja osoba s invaliditetom, uključujući i poticaje za zelene poslove i ekonomiju
- poticanje unapređenja zakonske regulative i politike iz područja rehabilitacije i zapošljavanja
- jačanje mehanizama zaštite od diskriminacije.

Područje zdravlja i rehabilitacije

- osiguranje pristupačnosti zdravstvenih ustanova i unutarnjih prostora
- osiguranje komunikacijske i orijentacijske pristupačnosti
- osiguravanje pristupačnosti medicinsko-dijagnostičkih i ostalih uređaja
- razvoj optimalne mreže palijativne skrbi za teške i neizlječive bolesnike
- edukacija zdravstvenog osoblja o potrebama osoba s invaliditetom
- provedba ciljanih preventivnih programa za osobe s invaliditetom.

Područje životnog standarda i socijalne zaštite

- razvoj mreže usluga pomoći u kući
- stambeno zbrinjavanje osoba s invaliditetom
- dostupnost korištenja stanova u vlasništvu Grada Zagreba
- razvoj mreže socijalno-zdravstvenih usluga dugotrajne skrbi
- adekvatno pružanje usluge osobne asistencije
- adekvatne naknade za troškove stanovanja osoba s invaliditetom u riziku od siromaštva
- praćenje pokazatelja životnog standarda osoba s invaliditetom u odnosu na druge građane i donošenje primjerenih mjera
- aktivnija uloga Grada Zagreba u donošenju zakona o socijalnom stanovanju i akcijskog plana na razini Grada Zagreba.

Područje podrške obiteljima koje skrbe o djetetu s teškoćama/osobi s invaliditetom

- poboljšanje sustava usluga i infrastrukture, te podrške njegovateljima i integriranja s drugim zdravstvenim i socijalnim uslugama (uključujući i razvoj usluge osobne podrške i za odmor skrbnika)
- procjena potreba usluga neformalne skrbi te njegovatelja u svim skupinama djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom koje žive u obiteljima.

Područje zaštita od nasilja

- osiguravanje potpune pristupačnosti skloništa i savjetovališta za žrtve nasilja

- razvijanje sustava za podršku osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju žrtvama nasilja
- razvijanje pristupačnih tehnologija dojavnih sustava za brzo reagiranje (za osobe s različitim teškoćama).

Područje sudjelovanje u kulturnom, javnom, političkom životu, sportu i rekreaciji

- pristupačnost kulturnim, rekreacijskim i sportskim objektima i njihovim sadržajima
- unapređivanje procesa uključivanja djece i mladeži s teškoćama u izvanškolske sportske, kulturne i druge aktivnosti
- osiguranje raznovrsnih i pristupačnih umjetničkih i kreativnih radionica, muzejskih postava, kazališnih i kino predstava te knjižnične građe i programa
- uključivanje i poticanje osoba s invaliditetom, posebno žena i mladih u javnom i političkom djelovanju na svim razinama
- izgradnja i opremanje dječjih igrališta u skladu s načelom univerzalnog dizajna.

Dodatno je organizirana i rasprava o procjeni važnosti prioriteta Strategije. Održane su četiri fokusne grupe na kojima je sudjelovalo 21 predstavnik udruga osoba s invaliditetom koji su registrirani kao pružatelji socijalnih usluga: Hrvatska udruga paraplegičara i tetraplegičara, CeDePe - društvo osoba s cerebralnom i dječjom paralizom Zagreb, Društvo distrofičara Zagreb, Udruga invalida rada Zagreba, Udruga za autizam – Zagreb, Udruga za podršku osobama s intelektualnim oštećenjima grada Zagreba, Udruga slijepih Zagreb, Društvo tjelesnih invalida, Društvo multiple skleroze grada Zagreba i Udruga za sindrom Down– Zagreb, pri čemu su rezultati fokusnih grupa podudarni s rezultatima online savjetovanja.

Rezultati savjetovanja o budućim prioritetima odgovaraju na izazove i probleme s kojima se suočavaju mnogi gradovi u Europi. Istraživanje mreže gradova Eurocities⁸ u kojem su uz Grad Zagreb sudjelovali predstavnici još 22 grada, ukazuje na izazove i probleme u provedbi politika za osobe s invaliditetom s kojima se suočavaju svi uključeni gradovi. Tako čak više od trećine (38%) gradova govori o problemima u provedbi Konvencije, prije svega zbog centraliziranih politika, manjkave suradnje nacionalnih (regionalnih) i lokalnih vlasti, nepostojanja ili malog broja nacionalnih zakona i politika koje jasno definiraju okvir deinstitucionalizacije.

Istraživanje navodi i problem osiguranja održivog financiranja socijalnih usluga, osobito usluge osobne asistencije ili nemogućnost osiguranja kontinuiteta financiranja prijelaza s institucionalnih oblika skrbi na usluge stanovanja u zajednici. Većina gradova koristi kombinaciju državnog i lokalnog financiranja, a to vrijedi i za gradove u kojima je pružanje socijalnih usluga decentralizirano pa se troškovi, administracija i upravljanje uslugama osobne asistencije dijele između lokalne i nacionalne razine.

Istraživanje je pokazalo da gradovi pružaju znatnu podršku zapošljavanju osoba s invaliditetom, samostalno i u suradnji s drugim službama javnog sektora. Međutim svi europski gradovi bilježe

⁸Eurocities. A new decade of making cities disability – inclusive. Dostupno na: https://eurocities.eu/wp-content/uploads/2021/02/Euroities-report_A-new-decade-of-making-cities-disability-inclusive.pdf

veliku nezaposlenost osoba s invaliditetom ili zaposlenost na slabo plaćenim poslovima, a prisutan je i jaz u plaćama zaposlenih osoba s invaliditetom i osoba bez invaliditeta, dok su mladi s invaliditetom značajno zastupljeni u tzv. NEET skupinama. Stoga, zapošljavanje osoba s invaliditetom i nadalje ostaje najveći izazov u sljedećem strateškom razdoblju.

6. Pregled stanja prema područjima

6.1. Odgoj, obrazovanje i zapošljavanje

Uključivanje u životnu svakodnevicu je temeljni cilj svih aktivnosti za poboljšanje životnih uvjeta osoba s invaliditetom. Stoga su izuzetno važni naponi za integraciju, odnosno inkluziju djece s teškoćama u razvoju u odgojno-obrazovni proces. Kako se s godinama povećava broj djece s teškoćama u razvoju u dječjim vrtićima i redovnim osnovnim školama, tako su nužna i veća ulaganja u pristupačnost i dostupnost za djecu sa svim vrstama i stupnjevima teškoća u razvoju.

Razvijeni su specifični programi za djecu i mlade s teškoćama u razvoju, povećan je broj škola za upis djece s teškoćama u razvoju te se kontinuirano i prema potrebama izvode građevinski radovi u svrhu prilagodbe škola i vrtića, zapošljava se stručno osoblje, dodjeljuju se stipendije za učenike i studente s invaliditetom, osiguravaju se pomoćnici u nastavi u osnovnim i srednjim školama Grada Zagreba.

Iako se stalno formiraju nove odgojno-obrazovne skupine za provođenje programa, postojeći kapaciteti su još uvijek nedovoljni za sve veće potrebe djece s različitim vrstama teškoća. Iskustvo pokazuje da djeca s pomoćnicima u nastavi postižu bolje rezultate u obrazovnom i socijalnom kontekstu te da ostvaruju bolji osobni rast i razvoj, što kasnije utječe na njihovu sliku o sebi, izgradnju samopouzdanja i samopoštovanja i bolju integriranost u zajednicu.

Obrazovni sustav potrebno je kontinuirano unaprjeđivati kako bi se poboljšala horizontalna i vertikalna prohodnost te kako bi se svi građani, a naročito osobe s invaliditetom poticali na cjeloživotno učenje te na taj način povećali svoju konkurentnost na tržištu rada.

Zapošljavanje i rad jedan su od temeljnih vidova društvene uključenosti i svakako ekonomske neovisnosti, a koji su mnogim osobama s invaliditetom nažalost nedostupan.

Jedna od najvećih prepreka u zapošljavanju osoba s invaliditetom je negativan stav društva te stereotipi i predrasude o ograničenim i slabim radnim mogućnostima osoba s invaliditetom. Zapošljavanje osoba s invaliditetom na otvorenom tržištu rada je cilj modernih politika za osobe s invaliditetom, međutim za potrebe osoba koje zbog težine invaliditeta ne mogu raditi na otvorenom tržištu razvijaju se modeli zaštitnog zapošljavanja, društvenog poduzetništva i rada u udrugama civilnog društva.

Potporu zaštitnom zapošljavanju Grad Zagreb pruža kroz dodjelu financijskih sredstva URIHO-u – Ustanovi za rehabilitaciju hendikepiranih osoba profesionalnom rehabilitacijom i zapošljavanje u okviru državnih potpora za zapošljavanje osoba s invaliditetom. Nadalje, putem natječaja za dodjelu potpora za očuvanje i razvoj tradicijskih, deficitarnih i proizvodnih obrtničkih djelatnosti,

obrtu koji otvori osoba s invaliditetom radi samozapošljavanja ili obrtu koji zaposli osobu s invaliditetom, dodjeljuje se najveća pojedinačna potpora. Također je Grad Zagreb tijekom proteklih godina pružio financijsku, prostornu, stručnu i organizacijsku potporu za razvoj društvenog poduzetništva osoba s invaliditetom. Zahvaljujući toj potpori, uspješno na tržištu djeluju neka društvena poduzeća i zadruge.

Ključni pokazatelji

• u svih 60 gradskih dječjih vrtića djeluje multidisciplinarni tim stručnjaka • u redovite i druge programe dječjih vrtića uključeno oko 8.000 djece s teškoćama u razvoju • za djecu s težim teškoćama osigurano je dodatno 275 trećih odgojitelja, petnaest pomoćnih radnika za njegu, skrb i pratnju i dva stručna i komunikacijska posrednika • u redovnim osnovnim školama nastavu pohađa nešto više od 5 000 učenika, a u srednjim nešto više od 2 500 učenika s teškoćama u razvoju • iz proračuna Grada Zagreba financira se 560 pomoćnika u nastavi i komunikacijskih posrednika, a iz sredstava EU 442 pomoćnika/stručna komunikacijska posrednika • od 2007. do sada dodijeljene su 672 stipendije učenicima i studentima s invaliditetom
• prema Očevidniku zaposlenih osoba, u Gradu Zagrebu je trenutno ukupno zaposleno 5293 osobe s invaliditetom • u Gradskoj upravi Grada Zagreba zaposleno je oko 200 osoba s invaliditetom, ali 78 osoba ispunjava kriterije Očevidnika • u gradskim trgovačkim društvima/ustanovama zaposleno je oko 798 osoba s invaliditetom • u Ustanovi za profesionalnu rehabilitaciju i zapošljavanje osoba s invaliditetom – URIHO, zaposleno je oko 298 osoba s invaliditetom

6.2. Zdravstvena zaštita i rehabilitacija

Grad Zagreb za osobe s invaliditetom kontinuirano provodi aktivnosti zdravstvene zaštite kojima osigurava dodatne usluge uz one zajamčene zakonima na nacionalnoj razini. Ističu se cjelovita stomatološka zaštita djece i odraslih, rekreativno-terapeutske programi, specifični terapijski programi i rehabilitacija za one s najtežim stupnjem invaliditeta, preventivni mamografski pregledi žena, preventivni pregledi prostate muškaraca te preventivni pregledi kardiovaskularnog sustava žena i muškaraca u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom i sa zdravstvenim ustanovama Grada Zagreba. Nadalje, zdravstvene ustanove se kontinuirano prilagođavaju u pogledu pristupačnosti osobama s različitim vrstama invaliditeta.

U nastojanju da se učenicima, koji se nalaze na dužem bolničkom liječenju, omogući kontinuitet u nastavi, Grad Zagreb od 2003. provodi projekt Bolnički razredni odjeli te sustavno podržava program Vrtić u bolnici, namijenjen djeci za vrijeme boravka u zdravstvenoj instituciji.

Ustanova za zdravstvenu njegu u kući je u okviru projekta “Integrirani pristup skrbi za starije osobe u kući” CrossCare po prvi put u Hrvatskoj osigurala stručnu intervenciju terapeuta u domu korisnika radi usluge fizikalne terapije te medicinske njege. Po završetku projekta, projekt se

nastavio financirati iz Proračuna Grada Zagreba. Nadalje, Ustanova za zdravstvenu njegu u kući, u suradnji sa Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske – SOIH već četrnaest godina provodi projekt „Fizikalna terapija i rehabilitacija za osobe s invaliditetom u Gradu Zagrebu“ kojim se osigurava dodatna fizikalna terapija za osobe s najtežim stupnjem invaliditeta.

Grad Zagreb će i nadalje poduzimati mjere i aktivnosti kako bi se osigurala dostupnost svih usluga i programa u sustavu zdravstva za osobe s invaliditetom.

Ključni pokazatelji

- Rekreativno-terapeutski program ljetovanja u prosjeku obuhvaća oko 400 osoba s invaliditetom, a povećanje kapaciteta na dodatnih 200 osoba bi uglavnom zadovoljilo potrebe.
- U programe transdisciplinarne funkcionalne procjene prosječno je godišnje uključeno oko 400 djece i njihovih obitelji, a u programe rane intervencije oko 60-tero djece. Oko dvije stotine djece godišnje ne uspije proći procjenu, a oko tri stotine ostane izvan sustava rane intervencije.
- Različiti preventivni pregledi u prosjeku obuhvaćaju preko 500 osoba s invaliditetom, dok otprilike isto toliko osoba ostane izvan obuhvata.
- Prilagođenom stomatološkom zaštitom obuhvaćeno je godišnje oko 200 djece s teškoćama u razvoju i isto toliko odraslih osoba s invaliditetom
- Projekti „Bolnički razredni odjeli“ i „Vrtić u bolnici“ obuhvaćaju oko 800 djece s teškoćama u razvoju što uglavnom pokriva ukupne potrebe
- Projekt „Savjetovališta za osobe s invaliditetom“ obuhvaća 100 osoba s invaliditetom

6.3. Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

Grad Zagreb nastavlja napredovati u unapređenju pristupačnosti i mobilnosti, međutim uvijek postoje prilike da se stvari rade bolje i uklone prepreke.

Osigurava se besplatni javni prijevoz, kao i prijevoz specijaliziranim vozilima, javni gradski prijevoz se postupno prilagođava potrebama osoba s različitim vrstama oštećenja, vrše se rekonstrukcije/modernizacije i opremanje pothodnika, organiziraju se manifestacije poput Europskog tjedna mobilnosti te se razvija mrežni/mobilni servis „Pristupačni Zagreb“.

Kontinuirano se radi na dodatnoj prilagodbi nepristupačnih objekata ustanova koje pružaju vitalne usluge osobama s invaliditetom. Tijekom proteklih desetak godina u Gradu Zagrebu su izgrađena mnogobrojna dječja igrališta opremljena sa spravama za djecu s teškoćama u razvoju. Uređene su mnoge javno rekreativne površine (plaža za osobe s invaliditetom na Jarunu, višeosjetilni park, šumska staza Bliznec i druge). U narednom razdoblju će trebati osigurati transparentan sustav za njihovo održavanje i korištenje.

Redovito se obavljaju prelaganja/upuštanja betonskih/granitnih rubnjaka, signalizacije raskrižja, a također se ugrađuju taktilne površine na stajalištima i prilazima objektima.

Javna infrastruktura i javni promet moraju garantirati sigurnost i efikasnost te je važna prilagodba autobusnih i tramvajskih postaja osobama s invaliditetom da bi se promet odvijao bez zastoja. Osim nabave novih vozila prilagođenih osobama s invaliditetom, nužna je i digitalizacija cjelovitoga prometnog sustava kako bi informacije relevantne za planiranje putovanja bile dostupnije.

Usluge vezane uz socijalno stanovanje i stambeno zbrinjavanje se najčešće odnose na pomoć ljudima u njihovim domovima ili na pomaganje ranjivim pojedincima i obiteljima u stjecanju doma. U novije vrijeme sve se više vode rasprave oko važnosti socijalnog stanovanja radi integracije skupina kojima prijeti socijalna isključenost kao i rješenju za preveniranje skuplje i dugotrajnije institucionalne (socijalno-zdravstvene) skrbi. Grad Zagreb već dugi niz godina za osobe s najtežim invaliditetom koji su ujedno i korisnici socijalne skrbi, osigurava korištenje gradskih stanova. Kriteriji vezani za invaliditet se dodatno boduju na redovnim natječajima za socijalni stan ili za najam.

Ključni pokazatelji

- u prometu su 142 niskopodna tramvaja i 355 niskopodnih autobusa
- 35 specijaliziranih kombi vozila svakodnevno prevozi preko 1000 djece i odraslih osoba u invalidskim kolicima
- trenutno je obilježeno 2650 parkirališnih mjesta za osobe s invaliditetom
- do sada je ukupno izdano 13 608 „znakova pristupačnosti“
- 12160 osoba s invaliditetom koristi besplatnu godišnju kartu za javni prijevoz
- 1068 gradskih stanova dodijeljeno je na korištenje obiteljima čiji je član dijete ili osoba s najtežim invaliditetom, a ujedno su korisnici socijalne skrbi
- razvijen je online servis Pristupačni Zagreb s podacima o pristupačnosti objekata i javnih površina te snimka stanja s obzirom na pristupačnost svih ustanova Grada Zagreba
- 8 (od ukupno 28) pothodnika je u procesu rekonstrukcije/modernizacije

6.4. Socijalna zaštita, neovisno življenje i uključenost u zajednicu

U okviru socijalne skrbi Grada Zagreba, osobe s invaliditetom koriste sva prava kao i drugi građani, ali su osigurane i pomoći temeljem invaliditeta.

Za osobe s najtežim stupnjem oštećenja se osigurava dodatna novčana pomoć za korisnike doplatka za pomoć i njegu ili osobne invalidnine, osigurava se i usluga pomoći u kući kao i novčana pomoć za osobe kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja, organizirana su savjetovališta za osobe s invaliditetom i članove njihovih obitelji.

Grad Zagreb je osnivač tri jedinstvene ustanove socijalne skrbi, koje djeluju po principu otvorenosti usluga. Centar za rehabilitaciju Silver pruža usluge obuke slijepih osoba za korištenje tehnike bijelog štapa, obuke pasa vodiča i rehabilitacijskih pasa, usluge obuke stručnog voditelja terapijskog psa, (re)habilitacije sa psom, terapije senzorne integracije uz terapijskog psa, usluge poludnevnog boravka, usluge savjetovanja i pomaganja te osigurava zdravstvenu zaštitu i prehranu

pasa u programima uzgoja, socijalizacije i školovanja, edukacije korisnika. Centar pruža usluge smještaja i boravka tijekom provođenja rehabilitacijskih programa te usluge patronaže. Programskim aktivnostima su obuhvaćene osobe oštećena vida, osobe s tjelesnim, mentalnim ili intelektualnim oštećenjem te djeca s teškoćama u razvoju.

Dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom – Zagreb“ pruža usluge transdisciplinarne procjene i savjetovanja, rane intervencije, kao i usluge boravka (poludnevni, dnevni) za djecu s oštećenjem vida i dodatnim utjecajnim teškoćama u razvoju od njihova rođenja do 21. godine. Jedina je ustanova na području Republike Hrvatske koja provodi rehabilitacijske programe za djecu s takvom kombinacijom višestrukih poteškoća. Kako se ukazala potreba proširenja programa na područje cijele Hrvatske, glavna intencija ustanove je da postane referalni centar iz područja skrbi za djecu s višestrukim teškoćama u razvoju. Kroz edukacijski centar ustanova osigurava programe usavršavanja stručnjaka.

Centar za pružanje usluga u zajednici „Novi Jelkovec“ pruža uslugu smještaja/organiziranog stanovanja za 25 osoba s najtežim tjelesnim invaliditetom kroz oblik organiziranog stanovanja uz podršku te uslugu rane razvojne podrške.

Za planiranje proširenja postojećih i osiguranja dodatnih smještajnih kapaciteta za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom, potrebno je sagledati mrežu postojećih pružatelja usluga smještaja i drugih usluga na području Grada Zagreba, a koje osiguravaju državne institucije, privatne i civilne organizacije. Svi postojeći smještajni kapaciteti su namijenjeni građanima iz cijele zemlje te su stoga nedostatni, a osobito su nedostatni kapaciteti za dugotrajni smještaj osoba s tjelesnim i mentalnim oštećenjima te osoba s teškoćama iz autističnog spektra. Za ove skupine se iskazuje nedostatak kapaciteta za poludnevni i dnevni smještaj.

U Gradu Zagrebu uslugu smještaja za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom pruža ukupno devet pružatelja usluga s ukupnim smještajnim kapacitetom za 381 korisnika. Za osobe s mentalnim oštećenjima postoji samo jedna ustanova koje je osnivač država, a u kojoj je smješteno 70 korisnika s različitim vrstama oštećenja. Jedna udruga pruža uslugu organiziranog stanovanja za trinaest korisnika. Postoji nasušna potreba za osiguranjem usluga dnevnog smještaja i svih drugih usluga za ovu brojnu skupinu unutar ukupne populacije osoba s invaliditetom. Uslugu organiziranog stanovanja u Gradu Zagrebu pruža šest pružatelja za ukupno 226 korisnika.

Svi pružatelji usluga kao i nadležni centri za socijalnu skrb imaju veliki broj zahtjeva i svoje liste čekanja, osobito za uslugama koje se odnose na ranu intervenciju te na smještaj osoba s tjelesnim invaliditetom, kombiniranim i senzoričkim oštećenjima.

Prateći stalne potrebe i upite osoba s invaliditetom i njihovih obitelji, aktivnosti koje su planirane Strategijom, odnose se na pristup rehabilitacije utemeljene u zajednici, koja podrazumijeva intenzivniju uslugu/podršku u samoj obitelji, kao i na osiguravanje odgovarajućeg broja usluga usmjerenih na djecu s teškoćama, pomoć neformalnim skrbnicima, osiguravanje smještajnih i drugih kapaciteta (dnevni boravci) osoba s mentalnim (psihosocijalnim) oštećenjima, gluhim i nagluhim osobama te osobama s poremećajima iz autističnog spektra. Isto tako, u Gradu Zagrebu ne postoji dovoljan broj udomitelja djece s teškoćama u razvoju, kao oblik smještaja znatno prihvatljiviji od institucionalnog smještaja.

Sve ustanove socijalne skrbi Grada Zagreba za osobe s invaliditetom će se programski organizirati radi pružanja usluga u zajednici putem mobilnih timova.

Ključni pokazatelji

- zajamčenu minimalnu naknadu ostvarilo je 55 djece s teškoćama u razvoju te 505 odraslih osoba s invaliditetom.
- osobnu invalidninu ostvarilo je 977 djece i 3558 odraslih
- doplatak za pomoć i njegu ostvarilo je 895 djece i 5788 odraslih
- kontinuirano raste broj korisnika novčane pomoći Grada za korisnike ovih pomoći – prosječno je 12500 korisnika
- prosječno 515 korisnika pomoći usluge u kući
- prosječno 89 korisnika novčane pomoći osobama kojima je priznato pravo na status roditelja njegovatelja ili status njegovatelja
- dnevni centar za rehabilitaciju djece i mladeži „Mali dom – Zagreb“ – broj korisnika kontinuirano raste – prosječno 420 korisnika
- Centar za rehabilitaciju Silver - broj korisnika kontinuirano raste – prosječno 425 korisnika
- otvoren Centar za pružanje usluga u zajednici „Novi Jelkovec“ – 25 korisnika organiziranog stanovanja
- uslugu psihosocijalne podrške u Gradu Zagrebu pruža sedam pružatelja usluga za 905 djece i osoba s invaliditetom
- uslugu rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju pruža sedam pružatelja usluga za 351 dijete
- pomoć pri uključivanju u programe odgoja i redovitog obrazovanja (integracija) pružaju tri državne institucije s kapacitetom za 226 korisnika

6.5. Kultura, sport i slobodno vrijeme

Brojne prepreke koje prate život osoba s invaliditetom im onemogućuju sudjelovanje u društvu na ravnopravnoj osnovi i uživanje osnovnih prava, među ostalim i kulturnih. Stoga Grad Zagreb osobama s invaliditetom nastoji približiti kulturne prostore i sadržaje pa iz godine u godinu povećava opseg aktivnosti koje su im prilagođene. Osobe s invaliditetom nisu samo korisnici kulturnih usluga, već su i stvaratelji kulturnih sadržaja.

Grad Zagreb pruža stručnu i financijsku potporu umjetničkim aktivnostima i manifestacijama udruga osoba s invaliditetom i pojedinaca, sufinancira programe koji afirmiraju kreativnost i umjetnički izričaj. Također, redovito se prilagođavaju pristupi kulturnim, zabavnim, sportskim i rekreacijskim ustanovama te se grade i nadopunjuju postojeći prostori i objekti sadržajima za sportske i rekreativne aktivnosti, izgrađuju se mnogobrojna dječja igrališta sa spravama za djecu s teškoćama u razvoju, uređene su mnoge javno-rekreativne površine.

U narednom razdoblju Grad Zagreb će raditi na stvaranju preduvjeta za inkluzivnu i pristupačnu kulturu te na podupiranju umjetničke neovisnosti osoba s invaliditetom. Na području sporta i rekreacije, u suradnji s mjesnom samoupravom i vijećima gradskih četvrti i mjesnih odbora, širit

će sportsko-rekreacijski sadržaji blizu mjesta stanovanja osoba s invaliditetom te će kroz Program javnih potreba u sportu povećavati financijska sredstva za rekreativni i profesionalni sport osoba s invaliditetom.

Ključni pokazatelji

- sufinancirani programi koji afirmiraju sportske, kreativne, i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom ili su im dostupni za korištenje, prosječno godišnje uključuju oko 12000 osoba s invaliditetom

6.6. Zaštita od nasilja i sudjelovanje u političkom životu

Grad Zagreb će i u narednom razdoblju stvarati pretpostavke za okruženje u kojemu će osobe s invaliditetom moći sudjelovati u političkom životu kao ravnopravni građani, te će promicati sudjelovanje osoba s invaliditetom u svim oblicima javnog života i svim procesima političkog odlučivanja na lokalnoj, regionalnoj, nacionalnoj i međunarodnoj razini, kao i u pripremi svih mjera i javnih politika.

Također, poduzet će se sve potrebne mjere i aktivnosti radi sprječavanja nasilja i osiguravanja odgovarajućih oblika potpore i pomoći osobama s invaliditetom i članovima obitelji te njegovateljima.

Ključni pokazatelji

- organizacija seminara i radionica pravnog savjetovanja za osobe s invaliditetom preko udruga osoba s invaliditetom,
- usluge savjetovaništva Grada Zagreba koristi u prosjeku 400 korisnika
- sufinanciranje tiskanja otprilike 14000 dokumenata, na Brailleovom pismu i u zvučnoj tehnici, te ostalih dokumenata, brošura i letaka prilagođenih osobama s invaliditetom

6.7. Civilno društvo, istraživanje i suradnja

Udruge i savezi osoba s invaliditetom provode niz projekata i programa kojima osiguravaju brojne usluge, od zdravstvenih, obrazovnih, socijalnih, pravnih pomoći i dr.

Grad Zagreb je, prepoznavši važnost udruga civilnog društva, kao kvalitetnih partnera koji svojim djelovanjem značajno nadopunjuju aktivnosti djelovanja državnih institucija, kroz godine uspostavio izvrsnu suradnju i partnerski odnos s udrugama koje djeluju na području grada. Suradnja i partnerski odnos najbolje se ogledaju u brojnim projektima, programima i aktivnostima koje su sufinancirane iz Proračuna Grada Zagreba, ali i u nizu zajedničkih akcija i manifestacija koje se održavaju u gradu s ciljem unapređenja kvalitete života građana našega grada.

U 2020. prvi puta je raspisan natječaj za trogodišnje programe udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom, kako bi se omogućio kontinuitet u financiranju programa kroz koje se pružaju izvaninstitucionalne usluge.

Grad Zagreb će i u narednom razdoblju raditi na pružanju potpore udrugama civilnog društva kako bi osigurao kontinuitet programskog djelovanja i usluga koje pružaju, kao i potpora apliciranju i provedbi EU projekata.

Ključni pokazatelji

• od 2016. do danas financirano 1.114 programa/projekata udruga osoba s invaliditetom, u prosjeku godišnje financirano 186• u sklopu natječaja za trogodišnje programe udruga iz područja socijalnog i humanitarnog značenja za unapređenje kvalitete života osoba s invaliditetom, 6 udruga provodi 7 programa

6.8. Izvanredne situacije, humanitarne krize i katastrofe

Grad Zagreb u suradnji sa Zajednicom saveza osoba s invaliditetom Hrvatske (SOIH) izradio je Vodič za podršku osobama s invaliditetom tijekom opasnosti, kriznih situacija i katastrofa namijenjen djelatnicima hitnih službi, sudionicima operativnih snaga sustava civilne zaštite i osobama koje su zadužene za upravljanje rizičnim situacijama. Vodič sadržava informacije i upute o specifičnostima osoba s invaliditetom tijekom procjene rizičnih situacija i prevencije rizika te o pripremi za rizične situacije i o postupanju u rizičnoj situaciji. Također, sadržava okvirne smjernice za pružanje podrške osobama s invaliditetom u kriznim situacijama, a obuhvaća obostranu informiranost o stanju pripravnosti, sustavu uzbunjivanja te pružanju pomoći i evakuaciju. Vodič će se koristiti za izradu protokola i plana postupanja u vrijeme kriznih situacija.

Strategija će posebnu pozornost posvetiti jačanju otpornosti i zaštiti osoba s invaliditetom u uvjetima izvanrednih situacija i katastrofa, u smislu mjera i aktivnosti vezanih za pripremu i djelovanje u kriznim situacijama te pomaganje pogođenima u oporavku.

7. Strateška područja, ciljevi i mjere Strategije

Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2022. do 2025. obuhvaća 8 (osam) strateških područja i 13 (trinaest) strateških ciljeva s aktivnostima, okvirnim rokovima provedbe aktivnosti te pokazateljima provedbe.

Za uspješnu provedbu Strategije, ključno je osigurati horizontalnu i vertikalnu koordinaciju nositelja i sunositelja mjera i aktivnosti strateških područja. S obzirom na izostanak decentralizacije, Grad Zagreb mora ostvariti intenzivniju suradnju s nadležnim ministarstvima u brojnim područjima, ali i snažnije zagovarati proces decentralizacije.

Nakon donošenja Strategije, osnovat će se *Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Grada Zagreba* (u daljnjem tekstu: Povjerenstvo) koje će u suradnji s Gradskim uredom za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom, koordinirati realizaciju mjera i aktivnosti, poticati i pratiti njihovo provođenje.

U Strategiji se kao nositelji navode gradska upravna tijela, koja će u provođenje mjera i aktivnosti uključiti ustanove, tvrtke i organizacije koje u svom djelokrugu rada mogu pridonijeti unaprjeđenju kvalitete života djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.

7.1. Strateško područje: Odgoj, obrazovanje i zapošljavanje**STRATEŠKI CILJ I.**

Povećati obuhvat djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u inkluzivnom odgoju i obrazovanju

Mjera 1. Osiguravanje inkluzivnog odgoja i obrazovanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom	
<i>Svrha mjere</i>	
Osigurati uvjete za inkluzivno obrazovanje djece s teškoćama u razvoju kroz mjere podrške učenicima te ekipiranje i edukaciju stručnih timova.	
Aktivnosti	1. Izrada i donošenje Akcijskog plana za unapređenje sustava potpore inkluzivnom obrazovanju djece s teškoćama u razvoju u Gradu Zagrebu 1. Osiguravati djeci s teškoćama u razvoju uključivanje u redovni sustav predškolskih, osnovnoškolskih i srednjoškolskih ustanova 3. Osiguravati ekipiranost stručnih timova u dječjim vrtićima radi uključivanja djece s teškoćama u razvoju 4. Osiguravati potporu pomoćnika u nastavi, stručnih komunikacijskih posrednika te druge oblike potpore učenicima s teškoćama u razvoju 5. Provoditi sustavnu edukaciju učitelja/odgojitelja/stručnih suradnika za inkluzivno obrazovanje u svim odgojno-obrazovnim ustanovama Grada Zagreba 6. Osiguravati prilagođene udžbenike i nastavne materijale, asistivne tehnologije, dodatnu didaktičku opremu i posebna didaktička sredstava za sve odgojno-obrazovne ustanove Grada Zagreba 7. Razviti analitičke podloge za praćenje prohodnosti djece s teškoćama u razvoju tijekom njihova cjelovitog odgojno-obrazovnog procesa (sustavan plan ulaganja u preduvjete njihove uspješne inkluzije i prohodnosti u procesu obrazovanja) 8. Unaprjeđivati uvjete za provođenje odgojno-obrazovnih aktivnosti u zdravstvenim ustanovama (program škole i vrtića u bolnici)
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. 2022. i 2023. Aktivnost 2. do 6. od 2023. – dalje kontinuirano Aktivnost 7. 2023. – dalje kontinuirano Aktivnost 8. – kontinuirano
Pokazatelji provedbe	1. Izrađen i donesen Akcijski plan 2.1. Broj djece s teškoćama u razvoju upisanih u predškolske, osnovnoškolske i srednjoškolske ustanove 2.2. Broj upisane djece u odnosu na prethodnu godinu 2.3. Broj djece s teškoćama u razvoju kojima je odgođen/nije odobren upis u školu 3. Broj stručnih timova u vrtićima u kojima su integrirana djeca s teškoćama u razvoju

	4. 1. Broj pomoćnika u nastavi/broj djece
	4. 2. Broj stručnih komunikacijskih posrednika/broj djece
	5. Broj edukacija/broj polaznika
	6. Količina nabavljene opreme
	7. Razvijena analitička podloga
	8. Broj odgojno – obrazovnih aktivnosti/broj uključene djece u odgojnim i obrazovnim aktivnostima u zdravstvenim ustanovama
Nositelji	Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Mjera 2. Povećanje obuhvata učenika s teškoćama u razvoju u srednjim školama i preveniranje ranog napuštanja školovanja, kao i povećanje dostupnosti visokog obrazovanja	
<i>Svrha mjere</i>	
Povećati dostupnost srednjoškolskog i visokog obrazovanja učenicima s teškoćama u razvoju, te prevenirati rano napuštanje školovanja, osiguravanjem odgovarajuće podrške i aktivnog planiranja njihove karijere po završetku obrazovanja radi kvalitetne integracije na tržište rada.	
Aktivnosti	1. Pružati stručnu i materijalnu potporu programima i projektima koji promoviraju rad s učenicima koji odustaju od daljnjeg obrazovanja 2. Dodjeljivati stipendije učenicima i studentima s invaliditetom 3. Osiguravati sustav podrške, informiranja i savjetovanja za uključivanje u svijet rada 4. Razviti sustav praćenja učinaka stipendiranja
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. - 3. – kontinuirano Aktivnost 4. – 2023. , nadalje kontinuirano
Pokazatelji provedbe	1. Broj podržanih programa i projekata 2. Broj dodijeljenih stipendija/ukupan iznos sredstava za stipendije 3. Broj polaznika 4. Razvijen sustav praćenja učinaka stipendiranja i izrađena pilot analiza
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade

STRATEŠKI CILJ II.*Povećati stopu zaposlenosti osoba s invaliditetom*

Mjera 1. Priprema osoba s invaliditetom za cjeloživotno obrazovanje i za zapošljavanje	
<i>Svrha mjere</i>	
Povećati podršku svim projektima, programima i aktivnostima vezanim uz pripremu osoba s invaliditetom za zapošljavanje, stjecanje vještina za zapošljavanje i profesionalnu rehabilitaciju kroz partnersku suradnju s udrugama osoba s invaliditetom i ustanovama za obrazovanje i rehabilitaciju.	
Aktivnosti	1. Sustavno promovirati programe za pripremu za svijet rada i zapošljavanje 2. Sustavno provoditi programe cjeloživotnog obrazovanja, osposobljavanja i edukacije za jačanje vještina za zapošljavanje i samozapošljavanje osoba s invaliditetom
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. – 2. - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Broj promoviranih programa
	2. Broj provedenih programa
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade

Mjera 2. Provođenje aktivne politike zapošljavanja i uvođenje različitih modaliteta zapošljavanja osoba s invaliditetom	
<i>Svrha mjere</i>	
Povećati stopu zapošljavanja osoba s invaliditetom u gradu Zagrebu kroz različite modalitete zapošljavanja.	
Aktivnosti	1. Pružati stručnu, organizacijsku i materijalnu potporu projektima za zapošljavanje osoba s invaliditetom u okviru društvene i kružne ekonomije 2. Organizirati rad inovativnog inkubatora za samozapošljavanje i društveno poduzetništvo osoba s invaliditetom 3. Sustavno provoditi kampanje senzibiliziranja poslodavaca o zapošljivosti osoba s invaliditetom 4. Organizirati godišnje informativne susrete učenika s invaliditetom završnih razreda srednjih škola s poslodavcima 5. Razviti sustav praćenja učinaka mjera 6. Poticati sustavna rješenja za korištenje pomoći asistenata u radu osoba s invaliditetom
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – od 2023. – dalje kontinuirano Aktivnost 2.1. pripremne organizacijske aktivnosti – 2023. Aktivnost 2.2. početak rada inkubatora – sredina 2024. Aktivnost 3. početak 2023., dalje kontinuirano Aktivnost 4. početak 2023., dalje kontinuirano Aktivnost 5. 2023.- dalje kontinuirano

	Aktivnost 6. 2022. – dalje kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Broj podržanih projekata
	2.1. Provedene organizacijske aktivnosti
	2.2. Osnovan inkubator za samozapošljavanje i društveno poduzetništvo
	3. Broj provedenih kampanja, broj uključenih poslodavaca
	4. Broj održanih susreta/broj učenika, broj poslodavaca
	5. Razvijen sustav praćenja učinaka i izrađena pilot analiza
Nositelji	6. Broj inicijativa, prijedloga, organiziranih skupova
	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom
	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Stručna služba Gradske uprave Zagrebački holding d.o.o.

Mjera 3. Zapošljavanje osoba s invaliditetom u zaštićenim uvjetima	
Svrha mjere	
Osigurati pravo na rad u zaštićenim uvjetima osobama s invaliditetom koje se ne mogu zaposliti na otvorenom tržištu rada ili im je potrebna intenzivnija podrška u zapošljavanju	
Aktivnosti	1. Osiguravati financijske potpore za zapošljavanje osoba s invaliditetom u zaštitnim radionicama i društvenim poduzećima 2. Razviti sustav praćenja učinaka zapošljavanja u zaštićenim uvjetima i društvenim poduzećima 3. Izgraditi URIHO-ov kompleks na Kajzerici (multifunkcionalna sportska dvorana za osobe s invaliditetom, edukacijski centar -dom za osobe s invaliditetom, objedinjeni radni kompleks)
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. – kontinuirano svake godine Aktivnost 2. od 2023. kontinuirano Aktivnost 3. do 2025.
Pokazatelji rezultata	1. Provedeni natječaji, broj dodijeljenih financijskih potpora
	2. Razvijen sustav praćenja učinaka i izrađena pilot analiza
	3. Izvršene prijave na EU natječaje, izgrađen kompleks
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Ured gradonačelnika

7.2. Strateško područje: Zdravstvena zaštita i rehabilitacija**STRATEŠKI CILJ III.**

Unaprijediti sustav zdravstvene zaštite i rehabilitacije djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Mjera 1. Provođenje preventivnih programa radi sprječavanja težih zdravstvenih oštećenja prema specifičnim potrebama osoba s invaliditetom, djece s teškoćama u razvoju, žena s invaliditetom te HRVI iz Domovinskog rata	
Svrha mjere	
Unaprijediti zdravlje osoba s invaliditetom, reproduktivno i seksualno zdravlje žena s invaliditetom, preventivno djelovati radi sprječavanja težih oštećenja zdravlja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom	
Aktivnosti	1. Organizirati i razvijati mrežu pružatelja zdravstvenih usluga rane intervencije za djecu s razvojnim rizicima i neurorizicima te teškoćama u razvoju 2. Organizirati preventivne preglede za osobe s invaliditetom (mamografski, sistematski kardiološki, preventivni pregledi prostate, preventivni pregledi na rak debelog crijeva i drugi) 3. Osiguravati djevojkama i ženama s invaliditetom pristup uslugama zaštite seksualnog i reproduktivnog zdravlja 4. Održavati edukacije osoba s invaliditetom o važnosti usvajanja zdravih životnih navika i prepoznavanju rizičnih čimbenika te o prevenciji i ranoj dijagnostici i liječenju bolesti (kronične nezarazne bolesti) kao i bolesti ovisnosti (droga, alkohol, prekomjerna upotreba lijekova i dr.) 5. Organizirati kontrolne preglede pogoršanja kognitivnih funkcija djece s teškoćama u razvoju, 6. Organizirati medicinsku rehabilitaciju i preventivne sistematske preglede ratnih vojnih invalida Grada Zagreba iz Domovinskog rata, 7. Provoditi preventivne programe za branitelje i članove njihovih obitelji.
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. kontinuirano Aktivnost 2.1. Mamografski i sistematski kardiološki pregled - 2022. i 2024. Aktivnost 2.2. Preventivni pregledi prostate – 2023. Aktivnost 2.3. Preventivni pregledi na rak debelog crijeva – 2024. Aktivnost 3. kontinuirano Aktivnost 3. – 7. - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Uspostavljena mreža usluga rane intervencije
	2. Obavljeni pregledi/broj uključenih osoba po pojedinom pregledu
	3. Broj pruženih usluga/broj uključenih osoba
	4. Broj održanih edukacija/broj polaznika edukacija
	5. Obavljen kontrolni pregledi/ broj osoba s invaliditetom

	6. Obavljeni pregledi/broj uključenih osoba
	7. Broj provedenih preventivnih pregleda/broj osoba
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Mjera 2. Povećavanje dostupnosti zdravstvenih usluga i programa osobama s invaliditetom	
<i>Svrha mjere</i>	
Uklanjati komunikacijske barijere u svim zdravstvenim ustanovama u Gradu Zagrebu, osiguravati odgovarajuću opremu i zdravstvene usluge za osobe s invaliditetom, jačati vertikalnu i horizontalnu koordinaciju radi utvrđivanja prioriteta.	
Aktivnosti	1. Nabavljati opremu i medicinske dijagnostičke uređaje u zdravstvenim ustanovama Grada Zagreba radi osiguravanja dostupnosti zdravstvenih usluga osobe s invaliditetom 2. Osiguravati potporu za provođenje postupaka njege u kući, fizikalne i druge potrebne terapije iznad propisanih standarda 3. Održavati kontinuirane edukacije zdravstvenih djelatnika o specifičnostima i obilježjima invaliditeta, o komunikaciji i pristupu osobama s invaliditetom
Rokovi provedbe	Aktivnost 1.- kontinuirano prema potrebama Aktivnost 2. od kraja 2023. – kontinuirano Aktivnosti 3. i 4. od 2023. – kontinuirano Ostale aktivnosti - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1.1. Nabavljena oprema i dijagnostički uređaji
	1.2. Vrsta i količina nabavljene opreme
	2. Osigurana potpora, broj korisnika
	3.1. Broj edukacija 3.2. Broj polaznika
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Mjera 3. Osiguravanje zaštite mentalnog zdravlja osoba s invaliditetom i članova njihovih obitelji i prevencija ovisnosti	
<i>Svrha mjere</i>	
Osiguravati pristupačnu i sveobuhvatnu zaštitu mentalnog zdravlja i prevenciju ovisnosti u osoba s invaliditetom	
Aktivnosti	1. Provoditi sustavnu prevenciju ovisnosti od alkohola i psihoaktivnih sredstava za osobe s invaliditetom 2. Provoditi sustavnu prevenciju ovisnosti kod članova obitelji/neformalnih njegovatelja osoba s invaliditetom 3. Provoditi prevenciju burn-outa kod članova obitelji/neformalnih njegovatelja osoba s invaliditetom 4. Rano prepoznavanje i intervencija kod osoba s invaliditetom s problemima mentalnog zdravlja i ovisnosti 5. Rano prepoznavanje i intervencija kod članova obitelji/neformalnih njegovatelja

	6. Uspostavljati sustav izvanbolničke psihijatrijske skrbi u zajednici za osobe s mentalnim teškoćama 7. Izraditi programe zaštite mentalnog zdravlja osoba s invaliditetom 8. Provesti istraživanje o položaju i kvaliteti življenja osoba s mentalnim teškoćama i izraditi smjernice za unaprjeđenje kvalitete života
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. do 8. – kontinuirano Aktivnost 3. od 2023. – nadalje kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Broj edukacija (predavanja, radionica, tribina), broj polaznika
	2. Broj edukacija, broj polaznika
	3. Broj edukacija, broj polaznika
	4. Broj obavljenih pregleda, broj pregledanih osoba
	5. Broj obavljenih pregleda, broj članova obitelji/neformalnih negovatelja
	6. Uspostavljen sustav izvanbolničke psihijatrije
	7. Izrada programa zaštite mentalnog zdravlja
	8. Provedeno istraživanje i izradene smjernice
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Mjera 4. Osiguravanje stomatološke zaštite osoba s invaliditetom	
Svrha mjere	
Osiguravati pristupačnu i sveobuhvatnu stomatološku zaštitu djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom.	
Aktivnosti	1. Provoditi sustavnu stomatološku zaštitu djece s teškoćama u razvoju, odraslih i starijih osoba s invaliditetom 2. Osiguravati dodatnu prilagođenu opremu i specijalizirane postupke 3. Organizirati redovne preventivne godišnje stomatološke preglede djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. i 3. - kontinuirano Aktivnost 2. od 2024. – nadalje kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1.1. Broj pruženih stomatoloških usluga
	1.2. Broj osoba s invaliditetom
	1.3. Broj djece s teškoćama u razvoju
	2.1. Broj osigurane opreme, vrsta opreme
	2.2. Broj osiguranih specijaliziranih postupaka
	3.1. Broj organiziranih pregleda
	3.2. Broj osoba s invaliditetom
	3.3. Broj djece s teškoćama u razvoju
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

7.3. Strateško područje: Socijalna zaštita, neovisno življenje i uključenost u zajednicu**STRATEŠKI CILJ IV.**

Uspostaviti mrežu za ranu intervenciju i proširiti usluge zaštite djece s teškoćama u razvoju

Mjera 1. Razvijanje mreže pružatelja usluga rane intervencije za djecu s razvojnim rizicima i neurorizicima te teškoćama u razvoju	
<i>Svrha mjere</i>	
Razviti mrežu pružatelja usluga za probir, rani razvoj, ranu dijagnostiku i uključivati djecu s razvojnim rizicima i neurorizicima te djecu s teškoćama u razvoju u programe rane intervencije u što ranijoj dobi, pružajući im podršku i savjetovanje roditelja/skrbnika	
<i>Aktivnosti</i>	1. Donijeti okvir i protokol za probir, rani razvoj, ranu dijagnostiku i ranu intervenciju za djecu s razvojnim rizicima i neurorizicima te za djecu s teškoćama u razvoju 2. Osigurati dostupnost informacija o programima i uslugama rane intervencije za djecu s teškoćama u razvoju 3. Povećati broj mobilnih timova za pružanje usluge rane intervencije 4. Osigurati rad savjetovališta za roditelje djece s razvojnim rizicima i neurorizicima te djecu s teškoćama u razvoju
<i>Rokovi provedbe</i>	Aktivnosti 1. i 3. - 2023. Aktivnosti 2. i 4. - kontinuirano
<i>Pokazatelji rezultata</i>	1. Donesen okvir i protokol
	2. Osigurana dostupnost informacija
	3. Broj mobilnih timova/ broj mobilnih timova u odnosu na prethodnu godinu
	4. Osiguran rad savjetovališta
<i>Nositelji</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

STRATEŠKI CILJ V.

Deinstitucionalizacija i prevencija institucionalizacije i osiguravanje kapaciteta za dugotrajnu skrb djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom

Mjera 1. Osiguravanje sustava pripreme za izlazak iz institucionalne skrbi i razvoj usluga koje olakšavaju prelazak iz institucionalnog u izvaninstitucionalni oblik života u zajednici	
<i>Svrha mjere</i>	
Razvijati održivu mrežu usluga u zajednici radi prijelaza iz institucionalnih u izvaninstitucionalne oblike smještaja. Jačati psihosocijalnu podršku u zajednici, povećavati broj dnevnih centara, promovirati uslugu pomoći u kući i druge izvaninstitucionalne usluge koje su nužne u sprječavanju daljnje institucionalizacije djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.	
Aktivnosti	1. Mapirati postojeće socijalne usluge za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom. 2. Razvijati postojeće i nove usluge u okviru gradskih ustanova koje pružaju usluge osobama s invaliditetom i djeci s teškoćama u razvoju u gradu Zagrebu (ustanove u sustavu socijalne skrbi, zdravstva, obrazovanja. 3. Razvijati mreže mobilnih timova za pružanje sveobuhvatne podrške i interdisciplinarnih usluga u zajednici. 4. Uspostaviti i osigurati rad dnevnog centra za osobe s psiho-socijalnim teškoćama. 5. Uspostaviti i osigurati rad centra za rehabilitaciju gluhih i nagluhih osoba 6. Osigurati uvjete za cjelovitu rehabilitaciju i socijalno uključivanje osoba s poremećajima iz spektra autizma 7. Organizirati edukacije radi promoviranja specijaliziranog udomiteljstva djece s teškoćama u razvoju 8. Osiguravati rekreativno-terapeutske programe djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – 2022. Aktivnost 2. – kontinuirano Aktivnost 3. od 2023. – nadalje kontinuirano Aktivnost 4.1. stvaranje prostornih i organizacijskih uvjeta – 2023. Aktivnost 4.2. rad dnevnog centra – 2024. Aktivnost 5.1. stvaranje prostornih i organizacijskih uvjeta – 2024. Aktivnost 5.2. početak rada – kraj 2025. Aktivnost 6.1. unaprjeđivanje statusnih, stručnih i organizacijskih uvjeta Centra za autizam – 2022. – nadalje kontinuirano Aktivnost 6.2. osiguravanje prostornih i stručnih kapaciteta za pružanje socijalnih usluga za osobe s autizmom u sustavu socijalne

	skrbi – početak 2024. , dalje kontinuirano Aktivnost: 7. – sredina 2023., dalje kontinuirano Aktivnost: 8. - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Mapirane usluge
	2. Vrsta usluge, broj korisnika
	3. Uspostavljena mreža mobilnih timova, broj stručnjaka, broj korisnika
	4.1. Osiguran prostor i oprema
	4.2. Osnovan dnevni centar za osobe s mentalnim teškoćama
	5.1. prijava na EU-natječaj, uređenje prostora i opreme
	5.2. Osnovan centar za rehabilitaciju gluhih i nagluhih osoba
	6.1. Usklađivanje akata Centra za autizam s novim propisima o pružanju socijalnih usluga
	7. 1. Broj edukacija
	7.2. Broj polaznika edukacije
	8. Broj rekreativno – terapijskih programa, broj korisnika
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Mjera 2. Osnaživanje roditelja s invaliditetom i neformalnih skrbnika (obitelji koje skrbe o djeci s teškoćama i osobama s invaliditetom)	
Svrha mjere	
Osigurati odgovarajuću podršku roditeljima s invaliditetom, neformalnim skrbnicima i obiteljima djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom.	
Aktivnosti	1. Istražiti potrebe i planirati odgovarajuće usluge podrške roditeljima s invaliditetom 2. Provesti cjelovitu analizu neformalne skrbi osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju 3. Izraditi plan odgovarajuće podrške neformalnim skrbnicima 4. Osigurati uvjete za pružanje usluge privremenog/povremenog smještaja djece s teškoćama u razvoju za vrijeme korištenje odmora od skrbi roditelja/skrbnika
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – 2023. Aktivnost 2. – krajem 2023. Aktivnost 3. – kraj 2023. Aktivnost 4. – sredina 2024.
Pokazatelji rezultata	1. Utvrđene potrebe i raspoloživost usluga podrške i pomoći roditeljima s invaliditetom, izrađen plan podrške
	2. Provedena cjelovita analiza
	3. Izrađen plan podrške
	4. Broj pruženih usluga, broj korisnika usluga
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

Mjera 3. Povećanje kapaciteta dugotrajne skrbi za osobe s težim i teškim invaliditetom.	
<i>Svrha mjere</i>	
Osigurati nove kapacitete za dugotrajnu skrb osoba s invaliditetom kojima se takva skrb ne može osigurati u krugu obitelji ili kao izvaninstitucijska usluga, a potrebna im je cjelovita skrb tijekom 24 sata. Ove usluge se mogu pružati i u domovima korisnika.	
Aktivnosti	1. Analizirati potrebe za korištenjem usluga dugotrajne skrbi 2. Izraditi plan širenja usluga dugotrajne skrbi 3. Osigurati dostupnost usluga odgovarajućih oblika skrbi na različitim lokacijama Grada Zagreba i u domovima korisnika 4. Organizirati pružanje usluga osobne asistencije
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. i 2. – 2023. Aktivnost 3. od – 2024. – dalje kontinuirano Aktivnost 4.1. utvrđivanje potreba i prijedlog organizacije usluga- kraj 2023./ početak 2024. Aktivnost 4.2. izrada plana zapošljavanja (izrada kriterija, provođenje natječaja, pružanje usluga – kraj) Aktivnost 2024./ početak 2025.
Pokazatelji rezultata	1. Provedena analiza prema broju korisnika, vrsti usluga i lokalitetu
	2. Izrađen plan širenja usluga
	3. Broj pružatelja po lokacijama, broj, korisnika, broj pruženih usluga
	4.1. Utvrđene potrebe i osmišljen plan organizacije usluga
	4.2. Izrađen plan zapošljavanja osobnih asistenata
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet

Mjera 4. Povećanje dostupnosti informacija, sadržaja i asistivne tehnologije radi povećanja neovisnosti i kvalitete života osoba s invaliditetom	
<i>Svrha mjere</i>	
Osigurati komunikacijsku pristupačnost sadržaja i asistivne tehnologije.	
Aktivnosti	1. Osigurati provedbu edukacijskih programa o asistivnim tehnologijama za osobe s invaliditetom 2. Stimulirati inovativnost u području razvoja asistivne tehnologije i lokalne distribucije
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. - 2. - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1.1. Broj provedenih edukacijskih programa
	1.2. Broj polaznika programa
	2. Uvedene inovativne asistivne tehnologije
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

	Ured gradonačelnika Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo Služba za informacijski sustav i tehničke poslove
--	---

STRATEŠKI CILJ VI.

Prevenција i ublažavanje posljedica siromaštva osoba s invaliditetom

Mjera 1. Osiguravanje i unaprjeđivanje prava i usluga za osobe s invaliditetom	
<i>Svrha mjere</i>	
Osiguravati adekvatne naknade i usluge osobama s invaliditetom, posebice onima koje žive u riziku od siromaštva.	
Aktivnosti	1. Osiguravati postojeća prava i usluge 2. Planirati i provesti istraživanje o siromaštvu i socijalnoj isključenosti osoba s invaliditetom 3. Uspostaviti sustav kontinuiranog praćenja pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti osoba s invaliditetom u Gradu Zagrebu 4. Osiguravati nova prava i usluge, prema rezultatima istraživanja
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. - kontinuirano Aktivnost 2. - od 2023. Aktivnost 3. - od 2023. i nadalje kontinuirano Aktivnost 4. - od 2024.
Pokazatelji rezultata	1.1. Broj pruženih usluga
	1.2. Broj korisnika
	2. Pripremljen plan istraživanja, provedeno istraživanje
	3. Uspostavljen sustav praćenja pokazatelja siromaštva i socijalne isključenosti
Nositelji	4. Broj novih prava i usluga, broj korisnika
	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

7.4. Strateško područje: Stanovanje, mobilnost i pristupačnost

STRATEŠKI CILJ VII.*Poboljšanje pristupačnosti izgrađenog okruženja, usluga i prijevoza*

Mjera 1. Evidentiranje razine pristupačnosti građevina javne namjene, edukacija i osiguravanje pristupačnosti građevina i javnih površina	
<i>Svrha mjere</i>	
Osiguravanje pristupačnosti i primjena načela univerzalnog dizajna, preduvjet su stvaranja uključivog grada. Na temelju evidentiranja razine pristupačnosti postojećih građevina, prvenstveno javne i poslovne namjene, u narednom razdoblju, uspostaviti će se baza podataka svih gradskih objekata s obzirom na pristupačnost u svrhu planiranja prilagodbe	
Aktivnosti	1. Razvijati i sadržajno nadograđivati servis „Pristupačni Zagreb“ 2. Razvijati i sadržajno nadograđivati bazu podataka gradskih objekata s obzirom na pristupačnost 3. Osiguravati pristupačnost građevina javne namjene, sukladno planu i prioritetima osiguranja pristupačnosti 4. Sustavno educirati djelatnike javnih službi Grada Zagreba i ustanova koji sudjeluju u procesu planiranja i provođenja prostorne i komunalne infrastrukture o univerzalnom dizajnu i razumnoj prilagodbi
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – kontinuirano Aktivnost 2. – 2022., dalje kontinuirano Aktivnost 3. i 4. kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Razvijene nove značajke i funkcionalnosti
	2. Broj objekata u bazi/u odnosu na prethodnu godinu
	3. Broj građevina osigurane pristupačnosti/ u odnosu na prethodnu godinu
	4.1. Broj edukacija 4.2. Broj polaznika
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Ured gradonačelnika Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet Zagrebački holding d.o.o.

Mjera 2. Poboljšanje pristupačnosti javnoga prijevoza i osiguravanje specijaliziranog prijevoza za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju
<i>Svrha mjere</i>

Povećati mobilnost osoba s invaliditetom, sigurnost u prometu, pristupačnost i veću iskorištenost javnoga prijevoza za osobe s invaliditetom i osigurati dodatne kapacitete posebno prilagođenih kombi vozila za osobe s invaliditetom.	
Aktivnosti	1. Mapirati tramvajska i autobusna stajališta s obzirom na pristupačnost 2. Izraditi plan prioriteta prilagodbe tramvajskih i autobusnih stajališta, prema kriterijima učestalosti korištenja i blizini ključnih ustanova. 3. Prilagođavati tramvajska i autobusna stajališta 4. Unaprjeđivati sustav javnog prijevoza za osobe s invaliditetom 5. Unaprjeđivati sustav specijaliziranog prijevoza djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom 6. Organizirati edukacije pružateljima usluga prijevoza o specifičnostima i obilježjima invaliditeta i načinu komunikacije s osobama s invaliditetom 7. Provoditi aktivnosti usmjerene na povećanje sigurnosti djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u prometu 8. Osigurati usluge prijevoza za specifične skupine 9. Osiguravati pristupačnost vozila zdravstvenih, socijalnih i obrazovnih ustanova
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – 2022./2023. Aktivnost 2. – 2023. Aktivnost 3. – kraj 2023., dalje kontinuirano Aktivnosti 4. - 7.- kontinuirano Aktivnost 8. - od 2024. Aktivnost 9. – kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Mapirana stajališta, broj autobusnih/broj tramvajskih stajališta 2. Izrađen plan prioriteta 3.1. Broj prilagođenih tramvajskih stajališta, lokacije 3.2. Broj prilagođenih autobusnih stajališta, lokacije 4. Broj ugrađenih rampi u postojeće niskopodne tramvaje, ugrađen sustav vanjske zvučne najave, broj nabavljenih novih niskopodnih tramvaja 5.1. Broj nabavljenih novih prilagođenih vozila za odrasle osobe s invaliditetom 5.2. Broj nabavljenih novih prilagođenih vozila za djecu s teškoćama 6. Broj edukacija, broj polaznika edukacija 7. Broj i vrsta provedenih aktivnosti 8. Broj novih korisnika, broj vozila, broj vožnji 9. Broj pristupačnih vozila, broj i vrsta ustanova
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Zagrebački holding, d.o.o

Mjera 3. Unaprjeđenje prometne infrastrukture i okoliša	
<i>Svrha mjere</i>	
Osiguravati i redovito održavati parkirališna mjesta, javne pješačke površine, semafore, pješačke prijelaze, pješačke otoke i raskrižja te prilagođavati osobama s invaliditetom u skladu s načelima univerzalnog dizajna i njihovim prioritetima.	
Aktivnosti	1. Izraditi plan prioriteta prilagodbe i održavanja javnih pješačkih površina, semafora, pješačkih prijelaza, otoka i raskrižja s obzirom na učestalost korištenja i druge relevantne kriterije (blizina ustanova i slično) 2. Osiguravati prilagodbu pothodnika 3. Ugrađivati zvučne signalizatore na raskrižjima 4. Postavljati taktilne površine (crte vođenja i crte/polja upozorenja) 5. Upuštati rubnjake tijekom rekonstrukcije i gradnje prometnica 6. Povećavati pristupačnost zelenih površina, rekreacijskih parkova i prostora za javno okupljanje građana i osigurati prohodnost i povezanost staza i nogostupa
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – 2023. Aktivnost 2.1. završiti već započetu prilagodbu – do kraja 2023. Aktivnost 2.2. započeti prilagodbu onih pothodnika za koje su napravljeni projekti – do kraja 2024. Aktivnost 2.3. prijaviti preostale projekte i prilagodbe na EU fondove – po objavi natječaja Aktivnost 3. kontinuirano, prema planu prioriteta Aktivnost 4. kontinuirano, prema planu prioriteta Aktivnost 5. kontinuirano prilikom svake rekonstrukcije Aktivnost 6. kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Izrađen plan prioriteta
	2.1. Broj prilagođenih pothodnika (ugrađena dizala/koso podizne platforme)
	2.2. Broj prilagođenih pothodnika prema izrađenim projektima
	2.3. Broj izrađenih projekata, broj prijavljenih projektnih prijava
	3. Broj ugrađenih zvučnih signalizatora, prema lokacijama
	4. Broj postavljenih taktilnih površina, prema lokacijama
Nositelji	5. Broj upuštenih rubnjaka
	6. Broj prilagođenih javnih površina, vrsta i namjena lokacije
	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom
	Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet
	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje
	Zagrebački holding, d.o.o.

Mjera 4. Poboljšanje pristupačnosti turističkih usluga i proizvoda
<i>Svrha mjere</i>

Usmjeravati pružatelje turističkih i kulturnih usluga na razvoj dijela njihovih ponuda kojim bi se proširio opseg inkluzivnih sadržaja i kojim bi se pružale informacije o pristupačnosti atrakcija, objekata, turističkih usluga i proizvoda za osobe s invaliditetom	
Aktivnosti	1. Osiguravati dostupnost informacija osobama s različitim vrstama invaliditeta o pristupačnosti turističkih atrakcija, objekata, usluga i proizvoda 2. Unaprjeđivati inkluzivnu turističku ponudu usluga i proizvoda 3. Osigurati pristupačnost vozila namijenjenih za turističke svrhe
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. i 2. – kontinuirano Aktivnost 3. od 2023. – nadalje kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Osigurane informacije kroz Pristupačni Zagreb, broj javnih objava 2. Broj unaprjeđenih inkluzivnih turističkih ponuda usluga i proizvoda 3. Broj pristupačnih vozila
Nositelji	Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obnovu, izgradnju i prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet

Mjera 5. Unaprjeđenje kvalitete stanovanja i planiranje dostupnosti dodatnih stambenih kapaciteta osobama s invaliditetom i ulaganje u javno (socijalno) stanovanje.	
Svrha mjere	
Povećati kvalitetu postojećeg stambenog fonda u vlasništvu Grada Zagreba i dostupnost socijalnog stanovanja izgradnjom novih socijalnih stanova za najam osobama s invaliditetom koje ne mogu zadovoljiti stambene potrebe na slobodnom tržištu nekretnina ili nisu u mogućnosti financirati visoke troškove stanovanja i prilagodbe.	
Aktivnosti	1. Izraditi plan unaprjeđenja uvjeta stanovanja glede pristupačnosti i energetske učinkovitosti 2. Aktivno sudjelovati u procesima za unaprjeđenje propisa za povećanje pristupačnosti zgrada 3. Dodjeljivati stanove u najam osobama s invaliditetom 4. Izmijeniti i dopuniti gradske odluke koje reguliraju područje stanovanja 5. Dodjeljivati stanove za grupni najam osoba s invaliditetom
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. - 2023. Aktivnost 4. – 2023. Aktivnost 5. od 2024. Ostale aktivnosti - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Izrađen plan i analiza 2. Broj i vrsta aktivnosti sudjelovanja, broj upućenih prijedloga, inicijativa 3. Broj dodijeljenih stanova 4. Izmijenjena i dopunjena Odluka 5. Broj dodijeljenih stanova za grupni najam

Nositelji	Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje Gradski ured za obnovu, izgradnju, prostorno uređenje, graditeljstvo, komunalne poslove i promet Zagrebački holding, d.o.o.
------------------	---

STRATEŠKI CILJ VIII.

Povećati digitalnu pristupačnost javnih usluga

Mjera 1. Poboljšanje digitalne pristupačnosti usluga i informacijsko-komunikacijske tehnologije	
<i>Svrha mjere</i>	
Digitalna pristupačnost preduvjet je za ravnopravno sudjelovanje svih građana, a doprinosi pametnom, održivom i uključivom gradu i društvu u cjelini. U procesu digitaliziranja javnih usluga potrebno je poštivati načela pristupačnosti kako bi svi digitalni sadržaji bili dostupni osobama s invaliditetom, neovisno o tipu teškoća.	
Aktivnosti	1. Izraditi cjelovitu procjenu pristupačnosti svih sredstava komunikacije gradske uprave prijedlogom prilagodbe, sukladno standardima pristupačnosti 2. Osiguravati pristupačnost mrežnih stranica i aplikacija gradske uprave, ustanova i trgovačkih društava u vlasništvu Grada Zagreba 3. Poticati prilagodbu programa u lokalnim elektroničkim medijima za osobe s osjetilnim teškoćama (teškoće vida i sluha) 4. Unaprijediti digitalni sustav javnoga prijevoza (planovi vožnje, najave)
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. - 2023. Aktivnost 2. – 3. - kontinuirano Aktivnost 4. 2023. - dalje kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Izrađena analiza i prijedlog načina i oblika prilagodbe
	2. Broj prilagođenih aplikacija, prilagođene mrežne stanice
	3. Broj i vrsta upućenih inicijativa, podržanih kampanja i drugo
	4. Digitalizirani planovi vožnje, najave i drugo
Nositelji	Ured gradonačelnika Služba za informacijski sustav i tehničke poslove Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za gospodarstvo, ekološku održivost i strategijsko planiranje

7.5. Strateško područje: Kultura, sport i slobodno vrijeme

STRATEŠKI CILJ IX.*Poboljšati dostupnost sadržaja javnoga života*

Mjera 1. Povećavanje dostupnosti inkluzivnih programa iz kulture namijenjene široj javnosti i onih koji afirmiraju kreativne i umjetničke sposobnosti osoba s invaliditetom	
<i>Svrha mjere</i>	
Proširiti područja sudjelovanja osoba s invaliditetom u kulturnoj i turističkoj ponudi Grada Zagreba.	
Aktivnosti	1. Osiguravati stručnu, materijalnu i organizacijsku podršku za programe i projekte u kulturi namijenjene široj javnosti koji kreiraju inkluzivne kulturne programe 2. Pružati stručnu, materijalnu i organizacijsku podršku za projekte i programe udruga i institucija koji amaterski i profesionalno afirmiraju kreativne i umjetničke mogućnosti osoba s invaliditetom 3. Pružati stručnu, materijalnu i organizacijsku podršku za projekte i programe udruga i institucija za programe tehničke kulture za osobe s invaliditetom
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. - 3. - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Broj provedenih inkluzivnih programa i projekata, broj uključenih korisnika
	2. Broj provedenih programa i projekata, broj uključenih korisnika
	3. Broj programa i projekata, broj uključenih korisnika
Nositelji	Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo Ured gradonačelnika

Mjera 2. Povećavanje dostupnosti kulturno-edukativnih sadržaja osobama sa senzoričkim teškoćama	
<i>Svrha mjere</i>	
Prilagoditi kulturno-edukativne sadržaje i programe osobama sa senzoričkim teškoćama.	
Aktivnosti	1. Osiguravati audiodeskripciju i prijevod na hrvatski znakovni jezik i titlovanje filmskih projekcija i kazališnih predstava 2. Osiguravati pristupačnost javnih manifestacija, muzejskih postava i drugih kulturnih sadržaja osobama sa senzoričkim teškoćama 3. Nabavljati knjižnu građu prilagođenu slijepim osobama (zvučne knjige)

Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. - 3. - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Broj prilagođenih filmskih projekcija/kazališnih predstava
	2. Broj pristupačnih manifestacija, muzejskih i drugih kulturnih sadržaja, broj korisnika
	3. Nabavljena prilagođena knjižna građa/vrsta i količina
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za kulturu, međugradsku i međunarodnu suradnju i civilno društvo Ured gradonačelnika

Mjera 3. Povećavanje sudjelovanja djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u sportskim aktivnostima i rekreaciji

Svrha mjere

Osigurati sudjelovanje djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom u sportskim aktivnostima i rekreaciji te sportskim manifestacijama na jednakoj osnovi s drugim građanima.

Aktivnosti	1. Osiguravati stručnu, materijalnu i organizacijsku podršku za programe i projekte u sportu namijenjene inkluziji djeci s teškoćama u razvoju 2. Osiguravati sportsko-rekreativne sadržaje za djecu s teškoćama u razvoju i osobe s invaliditetom blizu mjesta stanovanja 3. Osiguravati podršku za razvoj vrhunskoga sporta osoba s invaliditetom 4. Osiguravati audiodeskripciju i druge prilagodbe prijenosa sportskih događanja
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. - 4. - kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1.1. Broj podržanih programa i projekata
	1.2. Broj uključene djece
	2. Broj pristupačnih sportsko-rekreativnih sadržaja
	3. Broj i vrst podržanih programa vrhunskoga sporta, broj vrhunskih sportaša
Nositelji	4. Broj i vrsta prilagođenih događanja i prijenosa
	Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Ured gradonačelnika

Mjera 4. Izgradnja i opremanje dječjih igrališta te uređenje šetnica u skladu s načelom univerzalnog dizajna

Svrha mjere

Učiniti dostupnim mjesta za igru i rekreaciju djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom na jednakoj osnovi s drugom djecom i građanima.

<i>Aktivnosti</i>	U svim gradskim četvrtima sustavno graditi i opremiti dječja igrališta i šetnice pristupačne djeci s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom
<i>Rokovi provedbe</i>	Kontinuirano
<i>Pokazatelji rezultata</i>	Broj novih izgrađenih/opremljenih pristupačnih dječjih igrališta/šetnica
<i>Nositelji</i>	Gradski ured za mjesnu samoupravu, civilnu zaštitu i sigurnost Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

7.6. Strateško područje: Zaštita od nasilja i sudjelovanje u političkom životu**STRATEŠKI CILJ X.**

Prevenција i zaštita osoba s invaliditetom i djece s teškoćama u razvoju od svih oblika nasilja

Mjera 1. Osiguravanje zaštite osoba s invaliditetom žrtava nasilja	
<i>Svrha mjere</i>	
Osigurati ciljane mjere za osobe s invaliditetom, žrtve nasilja, neovisno o vrsti i stupnju invaliditeta.	
Aktivnosti	1. Pratiti podatke o osobama s invaliditetom žrtvama nasilja, prema spolu, dobi i vrsti teškoća 2. Osiguravati smještaj te stručnu, organizacijsku i tehničku podršku za osobe s invaliditetom žrtve nasilja 3. Osiguravati dostupnost informacija, tumača i komunikacijskog posrednika žrtvama nasilja s invaliditetom u postupku osiguranja prava u sustavima Grada Zagreba 4. Osnaživati osobe s invaliditetom za prijavljivanje nasilja nadležnim institucijama
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. - 4. – kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Prikupljeni i obrađeni podaci
	2.1. Broj u okviru smještajnih kapaciteta, broj korisnika usluga smještaja,
	2.2. Broj korisnika usluga podrške
	3. Osigurane informacije/tumači/komunikacijski posrednici
	4.1. Broj radionica/edukacija/grupa podrške, javnih objava
	4.2. Broj korisnika radionica/edukacija/grupa podrške
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Ured gradonačelnika

Mjera 2. Prevencija nasilja i senzibilizacija javnosti	
<i>Svrha mjere</i>	
Svrha je mjere prevenirati nasilje nad osobama s invaliditetom, putem educiranja i senzibilizacije samih osoba s invaliditetom, stručnjaka i šire javnosti.	
Aktivnosti	1. Provoditi edukacije stručnjaka koji rade s osobama s invaliditetom o nasilju nad ženama s invaliditetom i osobama s invaliditetom 2. Provoditi edukacije djelatnika u obrazovnim, zdravstvenim, ustanovama socijalne skrbi i drugim ustanovama o prevenciji i ranom detektiranju nasilja nad djecom s teškoćama u razvoju i osobama s invaliditetom

	3. Provoditi kampanje educiranja javnosti i osoba s invaliditetom/djece s teškoćama u razvoju radi prepoznavanja i zaštite od svih oblika nasilja i zlostavljanja 4. Prilagođavati dokumente iz područja zaštite ljudskih prava i zaštite od nasilja i zlostavljanja za osobe s različitim vrstama oštećenja
Rokovi provedbe	Aktivnosti 1. - 4. – kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1.1. Broj edukacija
	1.2. Broj sudionika u edukacijama
	2.1. Broj edukacija
	2.2. Broj sudionika u edukacijama
	3. Broj i vrsta kampanja
	4. Broj prilagođenih dokumenata (vrsta)
Nositelji	Ured gradonačelnika Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom

STRATEŠKI CILJ XI.

Osiguravanje ravnopravnog sudjelovanja u demokratskom procesu

Mjera 1. Povećanje sudjelovanja osoba s invaliditetom u izbornom procesu	
<i>Svrha mjere</i>	
Osigurati uživanje političkih prava osoba s invaliditetom.	
Aktivnosti	1. Pratiti i osiguravati pristupačnost glasačkih mjesta 2. Prilagođavati glasačka mjesta u skladu sa potrebama osoba s različitim vrstama invaliditeta 3. Educirati članove izbornih povjerenstava i biračkih odbora o inkluzivnom izbornom procesu 4. Educirati osobe s invaliditetom o njihovim pravima i mogućnostima sudjelovanja u javnom i političkom životu
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – kontinuirano Aktivnost 2.1. 2023.- dalje kontinuirano Aktivnost 2.2. prilagodba- kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Broj prilagođenih mjesta u odnosu na ukupan broj biračkim mjesta
	2. Upućen poziv organizacijama osoba s invaliditetom s prijedlogom prilagodbe
	3.1. Broj organiziranih edukacija za članove povjerenstava i biračkih odbora
	3.2. Broj polaznika edukacija
	4.1. Broj organiziranih edukacija/kampanja informiranja za osobe s invaliditetom
	4.2. Broj polaznika edukacija/kampanja informiranja za osobe s invaliditetom
Nositelji	Gradski ured za upravljanje imovinom i stanovanje

	Gradski ured za opću upravu i imovinsko-pravne poslove Ured gradonačelnika Gradski ured za mjesnu samoupravu, civilnu zaštitu i sigurnost Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom
--	---

7.7. Strateško područje: Civilno društvo, istraživanje i suradnja**STRATEŠKI CILJ XII.**

Unaprjeđenje sustava prikupljanja podataka, participacije u kreiranju politika te suradnje

Mjera 1. Povećanje obuhvata te razine kvalitete i usporedivosti podataka o osobama s invaliditetom	
<i>Svrha mjere</i>	
Osiguravanje cjelovitih, usporedivih i aktualnih podataka, nužan je preduvjet pri planiranju kvalitetnih i ciljanih mjera i aktivnosti Grada Zagreba za osobe s invaliditetom.	
Aktivnosti	1. Uspostaviti sustav kontinuiranog prikupljanja podataka o osobama s invaliditetom u Gradu Zagrebu 2. Unaprjeđivati sustav prikupljanja podataka o osobama s invaliditetom 3. Priprema i provedba plana istraživanja, u svrhu određivanja potreba i prioriteta pojedinih grupacija osoba s invaliditetom, u svrhu planiranja mjera i aktivnosti
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. od 2023 - dalje kontinuirano Aktivnosti 2. - 3. – kontinuirano
Pokazatelji rezultata	1. Uspostavljen protokol i obrazac za prikupljanje podataka
	2. Proširena baza podataka s novim podacima
	3. Pripremljen plan provedbe istraživanja
Nositelji	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Ured gradonačelnika

Mjera 2. Participacija osoba s invaliditetom i udruga osoba s invaliditetom u procesu kreiranja politika Grada te potpora civilnom društvu	
<i>Svrha mjere</i>	
Udruge osoba s invaliditetom i udruge koje djeluju u korist osoba s invaliditetom nezaobilazni su partneri u kreiranju i provođenju svih gradskih mjera i aktivnosti usmjerenih prema osobama s invaliditetom, stoga je osobito važno osigurati sudjelovanje predstavnika organizacija i osoba s invaliditetom u kreiranju i provođenju politika za osobe s invaliditetom u Gradu Zagrebu. Potporama za rad i provedbu projekata i programa udruga osigurava se stabilnost i kontinuitet civilnog sektora, čime se osnažuje za partnersku suradnju u kreiranju i provođenju politika.	
Aktivnosti	1. Osigurati sudjelovanja predstavnika udruga osoba s invaliditetom Grada Zagreba u radu Povjerenstva Grada Zagreba za osobe s invaliditetom 2. Sufinancirati i pružati podršku institucionalnom i organizacijskom radu udruga osoba s invaliditetom Grada Zagreba 3. Sufinancirati programe i projekte udruga osoba s invaliditetom i udruga koje programski djeluju u korist osoba s invaliditetom

<i>Rokovi provedbe</i>	Aktivnosti 1. - 3. – kontinuirano
<i>Pokazatelji rezultata</i>	1. Broj predstavnika udruga osoba s invaliditetom u Povjerenstvu
	2. Broj podržanih programa za institucionalnu podršku udruga
	3. Broj sufinanciranih programa i projekata
<i>Nositelji</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Svi gradski uredi koji sufinanciraju projekte i programe udruga

Mjera 3. Unaprjeđivanje stručne suradnje te suradnje u provedbi projekata	
<i>Svrha mjere</i>	
Razmjena znanja, iskustava i primjera dobre prakse temelj je za unaprjeđenje postojećih mjera i aktivnosti, kao i za planiranje budućih projekata, pri čemu suradnja svih ključnih dionika stvara sinergijski učinak.	
<i>Aktivnosti</i>	1. Sudjelovati na međunarodnim stručnim skupovima, suorganizacija i organizacija stručnih skupova u području invaliditeta 2. Razvijati suradnju i partnerstvo Grada Zagreba s udrugama osoba s invaliditetom te ustanovama na projektima i programima
<i>Rokovi provedbe</i>	Aktivnosti 1. - 2. – kontinuirano
<i>Pokazatelji rezultata</i>	1. Broj skupova (sudjelovanje), broj skupova (organizacija/suorganizacija)
	2. Broj uspostavljenih suradnji i partnerstva
<i>Nositelji</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Ured gradonačelnika

7.8. Strateško područje: Izvanredne situacije, humanitarne krize i katastrofe**STRATEŠKI CILJ XIII.**

Jačanje otpornosti i zaštita osoba s invaliditetom u uvjetima izvanrednih situacija, humanitarnih kriza i katastrofa

Mjera 1. Poduzimanje mjera radi osiguranja zaštite i sigurnosti osoba s invaliditetom u izvanrednim situacijama, humanitarnim krizama, epidemijama i prirodnim katastrofama	
<i>Svrha mjere</i>	
Izraditi procjene rizika i donijeti mjere za umanjivanje rizika te ugraditi smjernice i postupke iz relevantnih dokumenata u planove zaštite i spašavanja osoba s invaliditetom u kriznim situacijama.	
Aktivnosti	1. Izvršiti procjenu rizika i donijeti mjere za smanjivanje rizika za osobe s invaliditetom prema tipu teškoća u slučajevima izvanrednih situacija i katastrofa 2. U postojeće planove koji reguliraju područje zaštite i spašavanja građana u kriznim situacijama ugraditi protokole o evakuaciji i spašavanju djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom te planove zbrinjavanja s odredbama o pristupačnosti evakuacijskih odredišta 3. Provoditi sveobuhvatnu i redovitu edukaciju predstavnika sustava civilne zaštite o zaštiti i spašavanju djece s teškoćama u razvoju i osoba s invaliditetom u rizičnim situacijama, prirodnim katastrofama, epidemijama i drugim kriznim situacijama 4. Provoditi edukacije osoblja koje radi s osobama s invaliditetom i udruga osoba s invaliditetom o načinu pružanja podrške osobama s invaliditetom u epidemijama i humanitarnim kriznim stanjima 5. Osiguravati dostatnu zaštitnu i drugu odgovarajuću opremu za osobe s invaliditetom 6. Osiguravati pripremne vježbe spašavanja djece s teškoćama i osoba s invaliditetom u vrtićima, školama i ustanovama i provoditi pripremne vježbe, u suradnji s udrugama osoba s invaliditetom 7. Uvesti pristupačan dojavni sustav za osobe s invaliditetom 8. Izraditi i provoditi Protokol o postupanju u izvanrednim i kriznim situacijama te intervencija za osobe s invaliditetom i djecu s teškoćama u razvoju
Rokovi provedbe	Aktivnost 1. – 2022/23. Aktivnost 2. - 5. – kontinuirano Aktivnost 6. – 2023. – dalje kontinuirano Aktivnost 7.- 2025. Aktivnost 8. – 2023.
	1.1. Izrađena procjena rizika

<i>Pokazatelji rezultata</i>	1.2. Razvijene mjere za smanjivanje rizika
	2. Ažurirani planovi i protokoli skladno obilježjima invaliditeta
	3. Broj edukacija, broj sudionika u edukaciji
	4. Broj i vrsta edukacija, broj sudionika edukacija
	5. Vrsta i količina osigurane opreme
	6. Broj provedenih vježbi
	7. Uveden pristupačan dojavni sustav
	8. Izrađen Protokol o postupanju u izvanrednim i kriznim situacijama
<i>Nositelji</i>	Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom Gradski ured za mjesnu samoupravu, civilnu zaštitu i sigurnost Gradski ured za obrazovanje, sport i mlade Zagrebački holding d.o.o.

8. Završne odredbe

1. Mjere i aktivnosti iz Strategije će se pravodobno provoditi samo s koordiniranošću njezinih nositelja i izvršitelja.
2. Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom će koordinirati, poticati i pratiti provođenje pojedinih mjera te će pružati stručnu i savjetodavnu pomoć nositeljima i suradnicima, provoditeljima mjera i aktivnosti.
3. Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Grada Zagreba što ga osniva i imenuje gradonačelnik Grada Zagreba, pruža stručnu i savjetodavnu pomoć nositeljima i suradnicima provođenja mjera i aktivnosti iz Strategije te sudjeluje u izradi strategije za naredno razdoblje.
4. Gradska upravna tijela, ustanove i trgovačka društva kojih je osnivač Grad Zagreb su dužna provoditi mjere i aktivnosti iz Strategije radi promicanja prava i unapređivanja položaja osoba s invaliditetom u Gradu Zagrebu i osiguravanja uvjeta za izjednačavanje mogućnosti za osobe s invaliditetom.
5. Nadležna gradska upravna tijela će Gradskom uredu za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom do 28. veljače svake godine dostavljati izvješća o provedbi mjera iz svoje nadležnosti.
6. Gradski ured za socijalnu zaštitu, zdravstvo, branitelje i osobe s invaliditetom će gradonačelniku Grada Zagreba do 30. lipnja svake godine, a nakon što ga usvoji Povjerenstvo za osobe s invaliditetom Grada Zagreba, dostavljati objedinjeno izvješće o ispunjavanju strateških ciljeva, provedbenoj fazi pojedinih aktivnosti, odnosno rezultatima provedbe mjera i aktivnosti. Gradonačelnik će o tome izvijestiti Gradsku skupštinu Grada Zagreba.
7. Gradska upravna tijela su u svoje godišnje planove rada dužna uvrstiti mjere i aktivnosti u skladu sa Strategijom te su za svaku godinu dužna osigurati sredstva za njihovu provedbu.
8. Po dovršetku treće godine provedbe Strategije, provest će se izvanjska neovisna evaluacija učinaka provedenih aktivnosti. Rezultati evaluacije bit će korišteni za pravovremenu pripremu strategije za naredno razdoblje.
9. Zagrebačka strategija izjednačavanja mogućnosti za osobe s invaliditetom u razdoblju od 2022. do 2025. bit će objavljena u Službenom glasniku Grada Zagreba.

KLASA:

URBROJ:

Zagreb,

**PREDSJEDNIK
GRADSKE SKUPŠTINE**

Joško Klisović